

onafhankelijk studentenblad

veto

jaargang 47 nummer 8

8 maart 2021

tweewekelijks blad

erkenningnummer p706128

afgiftekantoor Leuven

PB-PP B-02817
BELGIË/NL - BELGIQUE

100 jaar vrouwelijke studenten

0 jaar aan de top

DOSSIER

Is de KU Leuven
opeens te 'woke'?

REPORTAGE

HdR, de oudste
fakbar in Leuven

INTERVIEW MARTHA C. NUSSBAUM

'Muziek helpt mij om
mijn rouw te begrijpen'

Kleingeestig universiteitspersoneel

Onze Gentse collega's van *Schamper* maakten iets vreemds mee: ze kregen kritiek van UGent-personeel voor een digitale advertentie van de KU Leuven. Daarop liet de KU Leuven de advertentie verwijderen.

Het was niet de eerste keer: de UAntwerpen schoot eerder ook al advertenties af in *dwars*. Als 'ons' studentenblad niets te maken mag hebben met 'de ander', is er iets ferm doorgeschoten. *Schamper* argumenteerde overtuigend: de advertentie is relevant voor studenten. Op die manier kom je misschien terecht bij die ene (master-na-) master die je anders niet had ontdekt.

Wat dat groepje kritische Twitterproffen probeerde, was studenten verhinderen om te genieten van de unieke Vlaamse situatie: een andere studentenstad die maar een uur of twee met de trein verwijderd is – iets waar andere regio's enkel van kunnen dromen. Nee, zeggen zij: je start hier, je eindigt hier.

Waar is die vijandelijke beeldvorming ontstaan, als universiteitspersoneel zo ver durft te gaan? De KU Leuven heeft alvast zelf boter op het hoofd – het ellebogenwerk begin jaren 2000 bij de associatievorming heeft wonden geslagen tot vandaag. En de onhoffelijke communicatie van de vorige rector hielp niet.

Wat dat groepje kritische Twitterproffen probeerde, was studenten verhinderen om te genieten van de unieke Vlaamse situatie

Het nare gevolg is evenwel dat de KU Leuven – ook onder een nieuwe rector – weinig goeds meer kan doen. De verhuis van de Antwerpse KU Leuven-campus dichterbij de studentenbuurt zou een neutrale operatie moeten zijn – zelfs een positieve voor studenten. UAntwerpen-rector Herman Van Goethem ziet het als een halve oorlogsverklaring (p. 6-7) – alsof Antwerpen te klein is voor twee universiteiten.

Wie er ook heeft gewonnen bij de verwijdering van de *Schamper*-advertentie of de laatste rectorrel, het was alvast niet de student. In hun kleingeestige ruzietjes, verliest het universiteitspersoneel focus op wat echt van belang is. En dat voor zulke slimme mensen.☺

Tijs Keukeleire is redacteur onderwijs. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

redactie

Daan Delespaul
hoofdredacteur
daan@veto.be

Jan Costers
redactiesecretaris
jan@veto.be

Tijs Keukeleire
redacteur onderwijs
tijs@veto.be

Emma Desmet
redacteur sociaal
emma@veto.be

Emiel Roothoof
redacteur internationaal
emi@veto.be

Thomas Maes
redacteur student
thomas@veto.be

Joanna Wils
redacteur cultuur
joanna@veto.be

Sjeren Cörvers
redacteur onderzoek
sjereno@veto.be

Arne Van Lautem
eindredacteur
arne@veto.be

Cath Hermans
redacteur beeld
cath@veto.be

Lisa Thieren
redacteur beeld
lisa@veto.be

Benno Debals
verantwoordelijke KU Leuven
benno@veto.be

Elien D'hoore
verantwoordelijke groepsgevoel
elien@veto.be

Marie Coppens
verantwoordelijke evenementen
marie@veto.be

colofon

Eindredactie Emma Desmet, Sjeren Cörvers, Marie 'klimaatvriendelijke bedrijven en Kom op tegen Kanker steunen én videomateriaal voor Veto kopen én goeie wijn' Coppens, Daan 'een Veto met 44 pagina's drukken' Delespaul, Emiel Roothoof, Joanna 'een bos planten en een hond kopen' Wils, Arne Van Lautem, Simen Verberckmoes, Thomas 'concertjes en groene investeringen' Maes, Tijs 'de kakamac vervangen' Keukeleire, Wolf France, Desiree Zwaga **Vormgeving** Jan 'Veto-advertenties plaatsen in Schamper en Dwars' Costers **Cover** Jan Costers **Coverfoto** Universiteitsarchief **Schrijvers** Alon '50% doneren' Nudler, Elien Stouten, Lore Meesters, Tijs Keukeleire, Emma Desmet, Emiel Roothoof, Lisa 'straathonden gaan redden in Griekenland' De Witte, Jonas Gilliams, Simen Verberckmoes, Thomas Maes, Joanna Wils, Marie Coppens, Laura 'bitcoin inslaan' Laman, Jolien 'promotor omkopen en boshuisje als er nog over is' Vandoorne, Benno 'Naar Ierland verhuizen en een home cinema installeren' Debals, Mikhail 'aan mijn moeder geven' Efimenko, Arne 'verbranden met Frank Vandebroucke' Sonck, Daan Delespaul, Sjeren Cörvers, Lana 'sels/f-sustaining community opstarten' Van den Heuvel, Maarten Van Clé, Manon Cools **Illustratoren** Cath 'een half miljoen kaasbroodjes kopen' Hermans, Justine Lambrechts, Celine Vandeweghe, Eva Druyts, Nhi Tran **Fotografen** The Real 'kattenvrouwje worden' Miette, Amber De Leener **KU Leuven** Benno Debals, Cath Hermans

Veto is een uitgave van de Leuvense studentenkoepel LOKO. De standpunten verdedigd in Veto stemmen niet noodzakelijk overeen met de standpunten van LOKO.

Wil je hier volgende keer ook vernoemd staan? Kom dan naar onze online redactievergadering op donderdag om 20u, bezoek onze Facebookgroep of stuur een berichtje naar veto@veto.be en beantwoord de vraag 'Had je een miljoen, wat zou jij dan doen?'

CARTOON VAN DE WEEK

Ik zeg altijd dat ik mijn thee graag koud drink, maar eigenlijk vergeet ik hem keer op keer op tijd op te drinken.

door [Cath Hermans](#)

Help, ik kan mijn examenrooster niet meer zien!

Heb je na 24 februari je Individuele Examenrooster (IER) gecheckt en stond dat opeens helemaal leeg? Geen paniek, de examenmomenten zijn tijdelijk weggehaald omdat de planning opnieuw wordt bekeken.

door [Alon Nudler](#)

De inschrijvingsperiode voor het IER is nu afgesloten, maar studenten zijn niet zeker van hun examenmomenten tot maandag 26 april. Dat is vlak na de paasvakantie, en dus vier weken voor de blok.

Waarom zo laat pas? 'Normaal gesproken wordt het rooster een semester op voorhand al vastgelegd,' legt Kristof Gielis van de Studentenraad uit, 'maar in de eerste lockdown vorig jaar hebben de examenplanners een achterstand opgelopen.' Gevolg: in de loop van het semester moet gesleuteld worden aan de planning.

Buiten modeltraject

Vorig semester was het niet helemaal duidelijk voor studenten hoe er gespreid werd, blijkt uit de feedback die de Studentenraad kreeg. 'In eerst instantie is de planning gemaakt voor de modeltrajecten', zegt Gielis. Een logische keuze, want daarin zitten de meeste studenten.

Alle aanvragen voor wiselmomenten werden goedgekeurd

Maar het IER is vooral handig voor studenten buiten het modeltraject: zij kunnen in september en in februari de vakken kiezen met het beste examenrooster. Dat is nu onmogelijk. 'Dat klopt', antwoordt Gielis, al wijst hij op de garantie dat je geen twee examens op dezelfde dag zal hebben. Maar onverwachts drie examens op vier dagen, dat is wel mogelijk.

Wisselsystemen

Een wisselsysteem zou in dat geval soelaas kunnen bieden: studenten zouden dan na 26 april keuze-examenmomenten (denk aan mondelinge examens) onderling kunnen wisselen. Maar de universiteit twijfelt: de grote zorg is dat door de vrijwillige wissels tussen de studenten de zorgvuldige spreiding tussen campussen en uren in het gedrang komt.

Studenten kunnen aan de mouw trekken van hun faculteit om toch een wisselsysteem in te voeren

Maar wat als we nu al in een code geel zitten tegen de examenperiode, gaan wisselsystemen dan wel? 'Omdat nu het IER wordt vastgelegd, is het moeilijk om in de toekomst te kijken en te veronderstellen dat het code geel wordt', vertelt Gielis.

Rechten

Hoewel de universiteit geen algemeen wisselsysteem wil implementeren, verbiedt het zo'n systeem niet. Dat was voor de studenten aan de faculteit Rechtsgeleerdheid een grote opluchting in november.

Hoewel niet perfect of attent, het huidige systeem benadeelt studenten niet

'Studenten waren ongelukkig met hun roosters na de aanpassing', vertelt decaan Wouter Devroe. 'Nadat de studentenvertegenwoordigers die frustraties voor bepaalde combinaties vakken hadden gemeld, hebben we besloten om toch een wisselsysteem aan studenten aan te bieden.'

Het bleek een groot success. Alle aanvragen werden goedgekeurd zonder dat de faculteit problemen had met capaciteit. Op de vraag of de faculteit dit semester van plan is om hetzelfde te

© Eva Druyts

doen, antwoordt Devroe dat het vorige keer een goede oplossing maar 'een soort plan B' was: 'We hopen dat de planning deze keer nog fijnmaziger kan, zodat examens voor bepaalde combinaties niet meer met elkaar botsen.'

Volgend jaar

Omdat in januari de resultaten niet slechter waren dan anders, beweert de universiteit dat het huidige systeem, hoewel niet perfect of attent, studenten niet benadeelt. Maar dat zegt nog niet meteen iets over de welzijn van studenten.

Volgens Gielis is het de intentie om volgend jaar naar het traditionele IER terug te keren; niet alleen bij de studentenvertegenwoordigers, maar ook bij de universiteit. 'Er wordt nu echt alles aan gedaan zodat het volgend jaar weer normaal wordt.'

'Dit is voor iedereen een moeilijk jaar geweest en we hopen dat de roosters die u in april ontvangt uw leven niet nog ingewikkelder zullen maken', stelt professor Devroe. Studenten kunnen nog altijd bij de ombuds en hun studentenvertegenwoordigers terecht als er iets niet klopt. En ze kunnen aan de mouw trekken van hun faculteit om toch een wisselsysteem in te voeren.Ⓜ

Verplichte ijkingstoetsen voor elke richting? Instellingen staan op de rem

Het stond in het regeerakkoord van onderwijsministers Crevits en Weyts, en toch is de algemene verplichte ijkingstoets anno 2021 nog veraf. Een onmogelijke belofte ook, reageren de universiteiten nu.

door [Daan Delespaul](#)

'Het aantal verplichte ijkingstoetsen is nu verdubbeld', kopte Weyts nog triomfantelijk begin februari. Vanaf september 2021 komen er nieuwe én verplichte toetsen voor vier bijkomende opleidingen. Aan het begin van volgend academiejaar staan zo voor acht opleidingen ijkingstoetsen klaar.

Een verdubbeling klinkt evenwel eufemistisch. In feite gaat het om eenzelfde toets die voor vier sterk gelijkende opleidingen wordt gelanceerd: industriële wetenschappen, bio-industriële wetenschappen, biowetenschappen en Engineering Technology.

Wie het regeerakkoord erbij neemt merkt bovendien dat de weg nog lang lijkt. De huidige regering-Jambon beloofde een 'veralgemeende aanpak' van ijkingstoetsen in Vlaanderen. Weyts verklapte aan het parlement dat vanaf academiejaar 2022-2023 maximaal zes andere opleidingen op het programma staan. In 2024 zou de regering dan in het meest optimistische geval landen met 'slechts' veertien ijkingstoetsen.

Validatie

Dat het traject vertraging oploopt zou groten-deels het gevolg zijn van de coronacrisis: 'We hebben gemerkt dat veel studenten bij de online afname middelen hebben gebruikt die niet zijn toegestaan', verklaart Tinne De Laet, instellingsverantwoordelijke voor de ijkingstoets namens KU Leuven. 'Die resultaten kunnen we niet gebruiken voor ons validatieonderzoek. En die validatie is een voorwaarde voor verplichting.'

Gevolg is dat de ijkingstoetsen industrieel ingenieur met een jaar werden uitgesteld, en op hun beurt ook de zes andere toetsen meenamen. 'Ik zie dat als een eenmalige vertraging van een jaar', aldus De Laet.

Lobby

De wetenschappelijke aanpak van de universiteiten botst op de vaart die de politiek wil maken. UHasselt-rector Bernard Vanheusden merkt een zekere druk: 'Er is een hele sterke lobby voor die ijkingstoetsen. Dat terwijl het debat nog altijd gepolariseerd is.'

Zowel De Laet als Vanheusden zien een algemene uitrol van de niet-bindende ijkingstoetsen dan ook als onhaalbaar op korte termijn. 'We willen nog altijd die kwaliteitsvolle meting doen', stelt De Laet. 'Op dit moment kunnen we dat niet voor alle opleidingen doen.'

'Er is een hele sterke lobby voor die ijkingstoetsen'

[Bernard Vanheusden, rector UHasselt](#)

Bovendien is niet iedereen overtuigd van het heil van de testen. 'De correlatie tussen het resultaat en de slaagkans is niet groot genoeg', vindt Vanheusden. 'Dat is een risico. Je gaat zoveel mensen een fout advies geven dat je je kan afvragen wat het nut er nog van is.'

UHasselt werkt met een systeem dat de punten in het zesde middelbaar enerzijds, en de match tussen de afstudeerrichting in het secundair onderwijs en de gekozen studierichting aan de universiteit anderzijds, combineert om een oriëntering te bevorderen. Vanheusden is tevreden over de eerste resultaten: 'Eerste analyses voor UHasselt en KU Leuven wijzen erop dat dat systeem een merkbaar hogere correlatie zou halen en minder afschrikwekkend werken. Het zou ook veel minder werk vragen.'Ⓜ

Maximaal zes nieuwe verplichte ijkingstoetsen vanaf 2022

Vanaf 2022 worden in Vlaanderen 'gefa-seerd' nieuwe verplichte ijkingstoetsen ingevoerd, zo bevestigde onderwijsminister Ben Weyts vorige week in het parlement. Het onderzoek spitst zich toe op ijkingstoetsen voor de opleidingen bio-ingenieurswetenschappen, farmaceutische en biomedische wetenschappen, wiskunde, fysica en informatica, opnieuw richtingen met een exact-wetenschappelijke basis.

De VLIR-werkgroep rond ijkingstoetsen kijkt verder ook naar een verplicht traject van remediatie na afleg van een toets. Dat systeem bestaat de facto al bij de opleiding burgerlijk ingenieur aan KU Leuven, waar studenten die niet voor de test geslaagd zijn een bijkomend vak moeten afleggen. Om de zichtbaarheid van de test te verhogen wordt voor de 'verplichte, niet-bindende ijkingstoets' een nieuwe naam gezocht.

© Celine Vandeweghe

© Eva Druyts

Verhuis van KU Leuven-campus legt frustraties bloot

De nieuwe campus van de KU Leuven in Antwerpen maakt kwade burens. De KU Leuven isoleert zich in Vlaanderen, als we de UA Antwerpen mogen geloven: 'We kijken eerder naar andere collega-universiteiten.'

door [Elien Stouten](#)

UA Antwerpen-rector Herman Van Goethem is weer van leer getrokken tegen de verhuis van de KU Leuven-campus in Antwerpen: die komt dicht bij het centrum en dicht bij het concurrerende aanbod van de UA Antwerpen.

'Bij de andere universiteiten is er een grotere basis van vertrouwen wat betreft beleidssamenwerking', vindt Van Goethem. Als de KU Leuven in zee wil stappen op vlak van onderwijs samenwerking, dan ben je ipso facto wantrouwig, zegt hij.

'Praat eens met de Vlaamse rectoren'

Van Goethem meent hier ook namens de andere vier universiteiten te spreken: 'Ga eens praten met de rectoren van de andere drie universiteiten. Alle rectoren hebben wel verhalen over hoe fijn het is om de KU Leuven op uw erf te krijgen inzake onderwijs.'

'De universiteiten van Cambridge en Oxford zitten toch ook niet verspreid over heel Engeland?'

[Herman Van Goethem](#), rector UA Antwerpen

De universiteiten beconcurreren elkaar onderling allemaal, maar de KU Leuven vestigt zich wel zeer dicht bij haar tegenspelers, vindt Van Goethem. En haar communicatiestrategie wordt ook niet altijd gesmaakt: vorige week nog was er ophef over een advertentie van de KU Leuven in Schamper, het studentenblad van de UGent. De KU Leuven trok daarop de advertentie in.

Dat expansieve beleid is niet het concept van waaruit je een universiteit organiseert, meent Van Goethem. 'De universiteiten van Cambridge en Oxford zitten toch ook niet verspreid over heel Engeland?'

KU Leuven is niet de enige

Luc Sels, rector van de KU Leuven, gaat niet akkoord: 'Met de rector van de UGent heb ik hier

bijvoorbeeld nog nooit discussie over gehad, met de rector van VUB evenmin.' Daarnaast is de KU Leuven niet de enige universiteit met campussen buiten haar thuisstad.

'KU Leuven kan zich momenteel meer veroorloven dan andere universiteiten'

[Herman Van Goethem](#), rector UA Antwerpen

'De UGent is ook actief in Brugge, Kortrijk en Oostende, UCLouvain is aanwezig in zes steden. Internationaal is dit ook eigen aan een geglobaliseerd hoger onderwijs. Maar in ons geval heeft het geen expansie als bedoeling', verduidelijkt Sels.

Agressief KU Leuven-beleid

De KU Leuven heeft volgens Van Goethem een machtspositie verworven sinds de jaren 70 door enerzijds de vermarkting van onderzoek, en anderzijds door de netwerken die daaruit voortvloeien. 'Dat maakt dat de KU Leuven zich momenteel meer kan veroorloven dan andere universiteiten', erkent Van Goethem.

'Dit is niet meer dan een verhuis'

[Luc Sels](#), rector KU Leuven

Toch zegt Van Goethem niet dat concurrentie tussen universiteiten slecht is. Op vlak van onderzoek is het een stimulerende factor. Het beleid inzake studentenwerving van de KU Leuven is echter ronduit agressief, aldus Van Goethem.

Het verwijt van expansiedrift spreekt Sels tegen, want sinds de vestiging in Antwerpen heeft de KU Leuven het onderwijsaanbod daar niet uitgebreid – iets wat de decreten sowieso erg moeilijk maken. 'Het is dus fout te spreken van expansie, machtspositie of agressief beleid jegens andere universiteiten.'

De nieuwe campus is louter een logisch gevolg van het capaciteitsgebrek in de oude vestiging aan de Sint-Andriesstraat. 'Dit is niet meer dan een verhuis', beklemtoont Sels.

'KU Leuven moet opleidingen naar Leuven transfereren'

In 2023 zal de KU Leuven haar intrek nemen in een nieuwe campus in de Jezusstraat in Antwerpen – vlak bij de UA Antwerpen en zijn associatiepartner, de Karel de Grote Hogeschool.

Sels stelt dat deze ligging in hartje Antwerpen niet anders kon. Het is lastig een geschikt gebouw te vinden op de woning- en huizenmarkt van Antwerpen, dat daarnaast aan bepaalde criteria moet voldoen.

'Dezelfde opleidingen pal naast elkaar, eigenlijk is dat van de pot gerukt'

[Herman Van Goethem](#), rector UA Antwerpen

'Zo vind je geen vijf gebouwen', licht Sels toe. 'Bovendien moeten we de belangen van de student centraal stellen, en dan is nabijheid tot de twee andere campussen in Antwerpen cruciaal.'

Een doorn in het oog is het voor Van Goethem dat de betreffende opleidingen, aangeboden in Antwerpen, niet bestaan in Leuven zelf. Rekrutering van studenten moet immers ten eerste lokaal gebeuren, en ten tweede op vlak van kwaliteit, stelt Van Goethem.

En inzake onderwijskwaliteit doet de UA Antwerpen helemaal niet onder voor de KU Leuven, aldus Van Goethem. 'De KU Leuven moet zo'n moment (de verhuis wegens capaciteitsgebrek, red.) aangrijpen om haar opleidingen in Antwerpen naar Leuven te transfereren', onderstreept Van Goethem.

De historie achter KU Leuven in Antwerpen

'Decretaal bekeken kan dat niet in Leuven, en dat weet Herman Van Goethem ook', werpt Sels tegen. Het feit dat de KU Leuven niet alleen in

Leuven rekruteert is historisch zo gegroeid sinds de integratie van de academische hogeschoolopleidingen, en verankerd per decreet.

In 2000 zijn de 'academische' opleidingen die aan hogescholen werden georganiseerd, geïntegreerd in een universiteit naar keuze. Sindsdien bieden hogescholen uitsluitend nog professionele opleidingen aan en universiteiten uitsluitend academische opleidingen.

Zo werd handelswetenschappen, een academische opleiding onderwezen aan de voormalige hogeschool Lessius in Antwerpen, geïntegreerd in de KU Leuven. Op die manier belandde de KU Leuven in Antwerpen. Hetzelfde is gebeurd in andere steden waar de KU Leuven momenteel actief is, vertelt André Oosterlinck, rector ten tijde van de associatievorming.

Rationalisatie van het hoger onderwijs

Nochtans gaan de opleidingen van de KU Leuven in Antwerpen lijnrecht in tegen de rationalisatie van het hoger onderwijs, vindt Van Goethem. 'Waar zijn we mee bezig? Dezelfde opleidingen pal naast elkaar, eigenlijk is dat van de pot gerukt', merkt Van Goethem op.

'Zolang de opleidingen een voldoende aantal studenten hebben en een eigen identiteit uitdragen, is dit juist een verrijking'

[Luc Sels](#), rector KU Leuven

De Leuvense sites in Antwerpen brengen de universiteit meer geld op, maar deze dubbele inzet van middelen, waar de belastingbetaler nota bene voor opdraait, is nodeloos concurrentieel, aldus Van Goethem.

Sels werpt tegen dat in Antwerpen ook meerdere hogescholen hetzelfde aanbod aanbieden 'Daarnaast: journalistiek en handelswetenschappen worden bijvoorbeeld enkel door KU Leuven in Antwerpen aangeboden, niet door UA Antwerpen.'

Sels verwijst naar Brussel, waar vijf universiteiten naast elkaar bestaan, de campussen van internationale universiteiten niet meegerekend. De stad Antwerpen floreert juist door dit uitgebreide aanbod aan opleidingen, en daar halen beide onderwijsinstellingen hun voordeel uit.

'Zolang de opleidingen een voldoende aantal studenten hebben en een eigen identiteit uitdragen, is dit juist een verrijking', meent Sels. Oosterlinck valt hem bij: 'Ik kan mij inbeelden dat de UA Antwerpen een probleem heeft met de nieuwe campus, maar Antwerpen is ook het economische hart van Vlaanderen, zodat er plaats is voor twee.'

Toch stelt de KU Leuven zich niet collegiaal op, vindt Van Goethem. 'Maar het is niet zo dat we in een oorlogssituatie zitten. Verre van dat', nuanceert Van Goethem. Ook Sels toont begrip en getuigt dan ook niet slecht gezind te zijn om diens reactie op de nieuwe campus. De samenwerking over andere onderwerpen verloopt ondertussen goed.Ⓜ

Onderwijs kort

door [Tijs Keukeleire](#)

KU Leuven doet het weer goed

In de universiteitsrankings per studiegebied van Quacquarelli Symonds (QS) stijgt de KU Leuven in een groot aantal disciplines. De universiteit komt zo op de zesde plaats wereldwijd voor het domein theologie en religieuze studies – tien plaatsen omhoog tegenover 2020. Het is de enige discipline waarvoor de universiteit in de top tien zit. Voor tandartsenij komt de universiteit nu de top twintig binnen, zes plaatsen omhoog tegenover 2020. De KU Leuven komt de top vijftig binnen voor zowel burgerlijke, elektrische als chemische ingenieurswetenschappen, en ook nipt (plaats 49) voor chemie.

Volgens QS zijn er zo slechts acht Europese universiteiten met een hoger aantal verschijningen in top-vijftigs van domeinen. Daarvan zijn er zes in het VK, waardoor op het Europese vasteland de KU Leuven enkel het Zwitserse ETH Zurich voor moet laten gaan.

Weyts 'springt' opnieuw

Minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) haalde zijn innerlijke kangoeroe weer boven, met na de 'Digisprong' en de 'Edusprong' nu voor het hoger onderwijs een 'Voorsprongfonds'. De minister voorziet zestig miljoen euro voor een 'toekomstbestendig en wendbaar' opleidingsaanbod, voor levenslang leren en voor digitale onderwijsvormen. Het geld gaat naar specifieke initiatieven van instellingen. In De Standaard waarschuwt UGent-rector Rik Van de Walle voor eensdagsvliegen: 'We moeten waakzaam zijn dat er niet heel veel zogenaamd toekomstgerichte opleidingen als paddenstoelen uit de grond schieten, en twee jaar later weer afgeschafte worden.'

Leuvense teststrategie toch niet Vlaams

Aan de KU Leuven kan je je sinds dit semester als student laagdrempelig laten testen. Een model voor andere universiteiten, zo meende de Risk Assessment Group, zeker in combinatie met het Leuvense contactonderzoek. Toch staan die collega-universiteiten weigerachtig, zo meldt *De Standaard*: aan de UA Antwerpen zijn er minder kotstudenten, aan de UHasselt is de schaal te klein. De UGent beweert al een gelijkwaardig systeem te hebben, al bevindt hun testcentrum zich niet in het centrum van de stad en zijn het geen studenten die het contactonderzoek uitvoeren.Ⓜ

Honderd jaar vrouwelijke studenten aan KU Leuven

In 1920 werd de eerste vrouwelijke student toegelaten aan de KU Leuven. Een goed moment om 100 jaar later eens stil te staan bij de geschiedenis, het heden en de toekomst van vrouwelijke academici.

door [Emma Desmet](#) en [Lore Meesters](#)

Eind februari organiseerde 'Lean In Leuven Law', het genderplatform van de faculteit Rechtsgeleerdheid, een evenement om honderd jaar vrouwelijke studenten aan De Valk te vieren. 'We wilden deze verjaardag echt in de verf zetten. Enerzijds omdat het honderd jaar is, maar anderzijds ook omdat het nog maar honderd jaar is', klinkt het bij Camille Van Peteghem, doctorandus bij het Centrum voor Rechtsmethodiek en kernlid van Lean In.

Wanneer de KU Leuven in 1920 haar deuren opent voor vrouwelijke studenten, loopt ze daarmee een veertigtal jaar achter op de universiteiten van Brussel, Luik en Gent. Dat zou de indruk kunnen wekken dat de rijks- en vrijzinnige universiteiten voorstanders waren van gelijke kansen voor vrouwen in het hoger onderwijs, terwijl de katholieke daarentegen een conservatieve houding aannamen. 'Dat is te kort door de bocht', benadrukt Leen Van Molle, professor emeritus sociale geschiedenis van de nieuwste tijd.

Enerzijds zijn ook de eerste Belgische universiteiten binnen de internationale context vrij laat met het toelaten van vrouwen: in een aantal Europese landen, waaronder Frankrijk en Zwitserland, konden vrouwen vanaf de jaren 1860 naar de universiteit. De allereerste vrouw die een universitaire titel als verloskundige behaalde, oefende rond 1820 haar beroep al uit. Anderzijds zijn de posities in het debat over vrouwen aan de universiteit veel genuanceerder dan louter geloofsovertuiging.

De positie van vrouwen in de samenleving

Rond het einde van de negentiende eeuw lopen de opvattingen over de rol van de vrouw nog sterk uiteen. Er bestaat een groep die zich schaart achter het idee dat vrouwen even verstandig zijn als mannen en dus ook gelijke kansen moeten krijgen. Daartegenover staat de opvatting dat vrouwen wel degelijk andere capaciteiten hebben, maar dat ze binnen dat verschil gelijke kansen moeten krijgen. Concreet betekent dit dat vrouwen een andere roeping zouden hebben, maar dat voor sommigen – voornamelijk de ongehuwden – een hoger diploma toch zinvol kan zijn.

De meerderheid leeft echter met de traditionele opvatting waarbij de man een carrière uitbouwt, terwijl de vrouw voor het huishouden zorgt. Maar ook hier ontstaan nuances. Zo wordt bijvoorbeeld het idee geopperd dat vrouwen die gestudeerd hebben hun man beter zouden begrijpen en hun zonen beter konden voorbereiden op hun latere loopbaan.

Vrouwelijke studenten werden dan wel toegelaten, maar van de mannelijke gescheiden

Zo gaan er geleidelijk aan meer stemmen op om vrouwen toegang te geven tot hogere studies. Wanneer de niet-katholieke universiteiten daarin toestemmen, krijgen ze aanvankelijk slechts weinig, waarvan veel buitenlandse, meisjes over de vloer. De aantrekkingskracht neemt slechts met mondjesmaat toe.

De KU Leuven ziet zich aan het begin van de twintigste eeuw dan ook in nauwe schoentjes. Het risico bestaat namelijk dat katholieke meisjes die naar de universiteit willen, naar niet-katholieke universiteiten zouden gaan. Dit speelt dus ook mee wanneer de universiteit uiteindelijk toch beslist om vanaf 1920 vrouwen toe te laten.

Beperkte vrijheid

Vrouwelijke studenten werden dan wel toegelaten, maar wel van de mannelijke studenten gescheiden. Meisjes moesten helemaal vooraan in de aula's gaan zitten. Enkele rijen achter hen zat een buffer van zusters en paters, met daarachter de mannelijke studenten. Dit systeem bleef minstens tot in de jaren 40 bestaan. De aparte studentenhuiszinnen bleven tot in de jaren 60 gebruikelijk, maar rond die tijd begonnen meisjes ook gewoon op kot te gaan.

Daarnaast zijn er in het begin ook weinig vrouwen die hun universitaire diploma daadwerkelijk valoriseren. Velen trouwden na hun studies en

namen de zorg voor het huishouden en de kinderen op zich. De echte doorbraak van academisch geschoolde vrouwen kwam er wanneer in de jaren 60 het onderwijs sterker gedemocratiseerd werd. Dankzij de toenemende welvaart konden gezinnen het zich permitteren om naast hun zonen ook hun dochters te laten studeren. Deze meisjes gaan in de jaren 70 meer en meer effectief een beroep opnemen.

De eerste Rechtenstudente

Met de woorden '*Mademoiselle, vous n'êtes ni attendue, ni bienvenue ici*', wordt Germaine Cox in haar eerste les aan de Rechtenfaculteit ontvangen. Ze was een van de ongeveer veertig vrouwen die zich in 1920 aan de KU Leuven inschreven en was dat jaar de eerste en enige vrouwelijke studente Rechten.

'Eind jaren 70 werd er, terecht, nog hard gewerkt aan 'de emancipatie van de vrouw''

[Marianne Thyssen, oud-eurocommissaris](#)

Cox was een apothekersdochter uit een katholiek gezin. Het is niet helemaal duidelijk hoe ze in dat eerste jaar op de faculteit Rechten terecht is gekomen, maar volgens haar familie was de richting wel op haar lijf geschreven. Ze studeerde af met onderscheiding en huwde kort daarna met een van haar medestudenten. Vanaf dan is ze zich op het huishouden en haar gezin gaan richten. De interesse voor Rechten is in de familie gebleven, met enkele prominente juristen als gevolg.

Het verhaal van Germaine Cox kwam naar boven naar aanleiding van een wedstrijd van Lean In, waarbij een rechenalumna gekozen werd, waarvan een portret in De Valk zou verschijnen. Na meerdere verzoeken om de eerste vrouwelijke studente te nomineren, is Lean In op zoek gegaan

Sanderijn Duquet, Liesbet Stevens, Marianne Thyssen en Lien Van de Kelder.

naar wie dat was. Uiteindelijk behaalde Germaine Cox ook de meeste stemmen en werd haar portret tijdens het event voor 100 jaar vrouwen onthuld. Daarnaast werd er ook een ruimte in De Valk naar haar vernoemd.

De jaren 70

Marianne Thyssen was lang politiek actief voor CD&V. Het grootste deel van haar carrière speelde zich af op het Europese toneel: zo was ze tussen 2014 en 2019 Europees commissaris voor Werk, Sociale Zaken, Vaardigheden en Arbeidsmobiliteit ten tijde van Jean-Claude Juncker. Momenteel vervult ze de functie van voorzitter van de Raad van Bestuur van de KU Leuven.

In de tweede helft van de jaren 70 was Thyssen Rechtenstudente aan de KU Leuven. Een derde van haar jaargenoten was toen vrouw, in het huidige academiejaar zijn twee derden van de eerstejaarsstudenten Rechten vrouw. Daar zit volgens Thyssen een goede reden achter: 'Eind van de zeventiger jaren werd er terecht nog hard gewerkt aan 'de emancipatie van de vrouw'. In het recht, zeker waar het de (familiale) financiële belangen aanging, was er nog rechtstreekse discriminatie in de M/V behandeling.'

'Ik zal niet tevreden zijn wanneer er evenveel witte mannen als witte vrouwen gewoon hoogleraar zijn'

[Liesbet Stevens, professor seksueel strafrecht](#)

Marianne Thyssen verliet de rechtenfaculteit niet onmiddellijk na haar afstuderen in 1979, maar werd assistent bij professor Raf Verstegen, docent Romeins Recht. Het onrecht in bepaalde takken van het recht deed haar overstappen naar Unizo: 'Een zelfstandige vrouw kon geen afgeleide rechten vestigen voor haar (ten laste zijnde of meewerkende) echtgenoot, tenzij via een be-

lachelijke in de wet zelf georchestreerde fictieve constructie. Dit onrecht is finaal de aanleiding geworden voor mijn professionele overstap van de universiteit naar Unizo/Markant. In dit dossier wilde ik immers wat graag mijn Latijn steken.'

'In 1974 was er voor meisjes gelukkig geen probleem meer van toegang tot de faculteit. En ook bij mij thuis was gelijke behandeling de regel. Maar ik ben me er altijd van bewust gebleven dat vele generaties voor ons hiervoor hard hebben moeten knokken. Juridisch en maatschappelijk', concludeert Thyssen.

Vrouwelijke diplomaten

Hoe zit het vandaag op vlak van gendergelijkheid in een hoge functie? Sanderijn Duquet was in 2018 verbonden als diplomaat aan de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Ze volgde er voor ons land de wapenbeheersingsdossiers, de inlichtingendiensten en EU-NAVO relaties op. Momenteel is ze adviseur bij staatssecretaris Sammy Mahdi.

Zij merkte nog steeds verschillen op tussen mannen en vrouwen aan de top: 'Hoewel ik zowel aan de universiteit als in diplomatieke kringen grote aantallen getalenteerde vrouwen leerde kennen, blijken mannen nog steeds oververtegenwoordigd in leidinggevende functies. Ook gezinsonvriendelijke praktijken – denk aan netwerkmomenten op uren waarop kinderen in bed of bad moeten – zijn nog stevig ingeburgerd.'

Brede diversiteit

Waar liggen de belangrijkste werkpunten dan op weg naar een meer gendergelijke academische wereld? Liesbet Stevens, doctor in de Rechten en tevens professor seksueel strafrecht, is daar zeer duidelijk over: 'Meer vrouwelijke hoogleraren. Punt. Sorry, maar daar moet echt een strijdpunt van gemaakt worden.' Sinds september 2014 is Stevens bovendien aan de slag als adjunct-directeur van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Er bestaat zoiets als de *implicit of unconscious bias*. Die speelt een rol bij het verdelen van machtsposities, vertelt Stevens: 'Degenen onder ons die dat veranderd willen zien, mogen niet denken dat alle mannen die de top van de academische wereld bevolken 's ochtends opstaan met het stiekeme plan om zoveel mogelijk vrouwen te verhinderen dat ze zouden opklimmen op de academische ladder. Zo werkt het niet. Wat wel zo is, is dat mensen blinde vlekken kunnen hebben. Wat ze zelf hebben ervaren kennen ze wel, maar wat ze niet zelf hebben ervaren kennen ze niet.'

Diversiteit stopt natuurlijk niet bij mannen en vrouwen alleen. Het gaat veel breder dan dat, en ook op vlak van etniciteit of religie bijvoorbeeld ligt nog een uitdaging: 'Ik zal niet tevreden zijn wanneer er evenveel witte mannen als witte vrouwen gewoon hoogleraar zijn. Dan zijn we nog altijd niet goed bezig.'

'Sommige dingen zijn zichtbaarder dan andere natuurlijk, maar ook daarrond moet er een openheid zijn. Je verliest terrein waarop je kennis kunt uitbouwen als je al die levenservaringen niet meeneemt in het grote academische verhaal.'

Boodschap voor de toekomst

Lien Van de Kelder, ook oud-Rechtenstudente aan de KU Leuven, maar vooral bekend als actrice, voelde zich als student niet anders behandeld dan mannelijke studenten: 'De strijd die nodig was honderd jaar geleden voor vrouwen aan de universiteit heeft zijn vruchten afgeworpen. Ik denk dat de aandacht nu verschoven is naar andere groepen die gesteund moeten worden. Universiteiten zijn nog veel te wit. En iedereen moet zich goed voelen en thuis voelen aan de universiteit. Eigenlijk zou een universiteit of hogeschool een afspiegeling van de maatschappij moeten zijn en dat is nu niet het geval.'s

De interviews met Marianne Thyssen, Sanderijn Duquet en Liesbet Stevens werden afgenomen door Lise van Den Eynde, en enkele fragmenten mochten gebruikt worden in dit artikel.

Waar blijft de vrouwelijke rector?

De KU Leuven heeft nog nooit een vrouwelijke rector gehad – als enige in Vlaanderen, samen met de UHasselt. Directe verkiezingen lijken in het nadeel van vrouwen te spelen.

door [Tijs Keukeleire](#)

26 (gewogen) stemmen: zo dicht stond de KU Leuven in 2013 bij een vrouwelijke rector. Het was de eerste keer dat er vrouwen – en dan nog wel ineens twee – opkwamen bij de rectorverkiezingen. Ingenieur Karen Maex haalde het toen nipt niet van Rik Torfs in de tweede ronde.

Ondertussen verkoos de VUB in 1994 al haar eerste vrouwelijke rector, en in 2016 haar tweede. En de allereerste vrouwelijke rector in Vlaanderen was er al in 1978, met Marie De Groot-Lasseel aan het RUCA, een voorloper van de UAntwerpen – al was die instelling toen nog geen volwaardige universiteit.

Vicerectoren

Aan Maex' kandidatuur ging een hele geschiedenis vooraf. In 2005 was ze pas de tweede vrouwelijke vicerector ooit aan de universiteit, na Emma Vorlat in 1985. Maex kreeg toen meteen een hoge post als vicerector Wetenschappen en Technologie.

Karen Maex, rectorkandidaat KU Leuven 2013 (© UvA)

In 2009 besloot de nieuwe rector Mark Waer om Maex in zijn team te houden, en nam hij bovendien twee andere vrouwen op: Tine Baelmans (nu vicerector Onderwijsbeleid) en Minne Casteels. 'Je ziet dat het tot de 21ste eeuw heeft geduurd heeft voor het normaal werd om in elke ploeg vrouwen op te nemen', stelt historicus Jo Tollebeek.

'Je kan je natuurlijk afvragen in hoeverre de KU Leuven nu nog getekend wordt door zo'n katholieke cultuur'

[Jo Tollebeek](#), *historicus en decaan faculteit Letteren*

Die evolutie vindt zijn voorlopige sluitstuk onder huidig rector Luc Sels, die in 2017 zijn eerste genderparitaire ploeg voorstelde: vier mannelijke vicerectoren, vier vrouwelijke, en dan Sels zelf.

Katholieke erfenis

Toegegeven, het was een dubbeltje op zijn kant in 2013: voor hetzelfde geld was in dat jaar samen met Anne De Paepe in Gent ook in Leuven een vrouwelijke rector verkozen. Toch is het niet perse toeval dat in 2013 pas de eerste rectorverkiezingen met vrouwelijke kandidaten plaatsvonden aan de KU Leuven, tegenover het traject van bijvoorbeeld de VUB.

Moeten we kijken naar de katholieke erfenis? 'Misschien was dat een argument tot de jaren 2000', oordeelt Tollebeek. 'Maar je kan je natuurlijk afvragen in hoeverre deze universiteit nu nog getekend wordt door een katholieke cultuur die zo diep in dergelijke bestuurszaken ingrijpt.'

De katholieke cultuur voor een zekere achterstand gezorgd: de eerste vrouwelijke student startte pas in 1920 in Leuven, tegenover de jaren 1880 in Gent of Brussel. De eerste vrouwelijke hoogleraar liet op zich wachten tot de jaren 1960, de eerste 'gewoon hoogleraar' tot de jaren 1970.

Dat personeelsstatuut – gesitueerd boven 'hoogleraar' op de academische ladder – is een voorwaarde om rector te worden.

'In de jaren 70 was een vrouwelijke rector nog ondenkbaar aan de KU Leuven'

[Jo Tollebeek](#), *historicus en decaan faculteit Letteren*

Tollebeek geeft toe dat een vrouwelijke rector in de jaren 1970 onmogelijk zou zijn geweest aan de KU Leuven, terwijl die er toen wel al was in Antwerpen. 'Ik herinner me dat men de komst Emma Vorlat in de jaren 80 een opvallende gebeurtenis vond', zegt Tollebeek. 'Een vrouwelijke vicerector: daar werd over gesproken.'

'Het betekent dat een vicerector toen wel kon, maar dat het nog ondenkbaar was om een vrouwelijke rector te hebben', meent Tollebeek. Het aantal mogelijke kandidaten was toen hoe dan ook onnoemelijk klein.

Niet zo gewone hoogleraren

Het gebrek aan vrouwelijke rector is dus deels een verschijnsel van de 'waterval' van de academische ladder: hoe hoger de functie – van doctorandus over docent tot gewoon hoogleraar – hoe minder vrouwen. Op dit moment is slechts 20% van de Leuvense gewoon hoogleraren vrouw.

Wat Karen Maex niet lukte in Leuven, lukte haar drie jaar later wel in Amsterdam

Tegelijk lukt het wel al jaren om genoeg vrouwelijke vicerectoren te vinden. Hoe komt dat? Het opvallende is hier dat een rector direct verkozen wordt, maar een vicerector op voordracht van de

© Eva Druyts

rector wordt aangesteld door de Academische Raad, het hoogste beleidsorgaan van de KU Leuven.

Je ziet hetzelfde ook bij decanen: in heel de geschiedenis van de KU Leuven hebben er nog maar drie vrouwen aan het hoofd van een van de veertien faculteiten gestaan. Dat is minder dan er vicerectoren zijn geweest. En jawel, decanen worden direct verkozen door de faculteit. Bovendien zijn er wel veel – aangestelde – vrouwelijke vicerectoren.

Procedures

'Als je zelf je team samen kan stellen, kan je heel bewust actie ondernemen voor een genderevenwicht', meent Bea Maes, op dit moment de enige vrouwelijke decaan aan de KU Leuven. 'Bij een verkiezing heb je dat minder in de hand, want je bent meer afhankelijk van het stemgedrag.'

'Het is nog iets anders om op te komen tegen een zittende rector'

[Karen Maex](#), *oud-rectorkandidaat*

Maar het geldt niet enkel voor teams: wat Karen Maex bijvoorbeeld niet lukte in Leuven, lukte haar drie jaar later wel in Amsterdam. Daar werd ze in 2016 aangesteld als 'rector magnificus', zoals Nederlanders hun rectoren noemen. Dat gebeurde door de Raad van Toezicht van die universiteit.

Vlaanderen heeft haar eerste rector – De Groot-Lasseel in 1978 – ook te danken aan een Academieraad, en Anne De Paepe is er gekomen dankzij de Gentse Raad van Bestuur: eigenlijk was De Paepe informeel bedoeld om vicerector te worden in het verkozen rectorsteam, maar de Raad van Bestuur van de UGent heeft dat in 2013 omgewisseld.

'Vrouwen moeten zich bij verkiezingen kandidaat kunnen en willen stellen', meent Tollebeek. Maes wil niet veralgemenen, maar geeft toe dat 'misschien sommige vrouwen net dat extra duwtje in de rug nodig hebben.'

Zittende rector

Bovendien, zo stipt Karen Maex zelf aan in een interview met *Veto*, is het nog iets anders om op te komen tegen een zittende rector dan voor een open vacature: 'In 2013 was het een open vacature, en dan vind ik twee vrouwen op de vijf kandidaten (*naast Maex was ook Tine Baelmans kandidaat, red.*) al heel behoorlijk. En hopelijk is dat volgende keer nog meer.'

'Ik denk dat de faculteit het wel fijn vond dat het eens een vrouwelijke decaan was'

[Bea Maes](#), *decaan faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen*

Nu komt net als in 2017 de zittende rector zelf op. Maex wil graag alle vrouwen aanspreken om te durven voor zichzelf op te komen, 'en dan ook niet bang te zijn als het niet lukt.' Jo Tollebeek is optimistisch en ziet het als een positief teken dat er al vijftien jaar bij de rectorverkiezingen consequent vrouwen als kandidaat worden genoemd, zowel in de geruchtencircuits als in de bestuurskamers. Dat zou deze keer ook het geval zijn.

Campagnetroef?

Opkomen als vrouwelijke rectorkandidaat kan ook een expliciete troef van je campagne zijn. 'Maar dat lijkt me heel persoonsafhankelijk', zegt Bea Maes. 'Er zijn misschien personen die dat zouden doen, maar ikzelf ben van de mening dat gender niet relevant zou mogen zijn en dat je daar dus geen campagnepunt van maakt.'

Het was dan ook geen expliciet punt in haar eigen verkiezing tot decaan, meent Maes. 'Ik denk dat de faculteit het wel fijn vond dat het eens een vrouwelijke decaan was, maar ik hoop toch dat het niet de reden was voor mijn verkiezing (*lacht*).'

In de tussentijd valt alvast een belangrijke maatregel te nemen: het aandeel vrouwelijke gewoon hoogleraren verhogen. 'Zulke genderacties kunnen het verschil maken', stelt Maes. Van een ding is ze alvast overtuigd: 'Die vrouwelijke rector komt eraan.' ☺

Filosoof Martha C. Nussbaum: 'Muziek helpt mij om mijn rouw te begrijpen'

In Denkers voor onze tijd spreken we met grote geesten over actuele uitdagingen. Deze editie: Martha Nussbaum over politieke emoties, de pandemie en het rouwproces.

door [Emiel Roothoof](#), [Joanna Wils](#) en [Lisa De Witte](#)

Ze is een van de meest atletische filosofen ter wereld, heeft een loopband op kantoor, heeft een prijs van 1 miljoen dollar gewonnen en beantwoordde onze mails vaak binnen de vijf minuten. En juist, ze is een vrouw. Het is niet bepaald het beeld dat de meesten onder ons hebben van een prominente filosoof. En toch is Martha C. Nussbaum in 2021 een van de meest besproken denkers. Dat erkende ook de KU Leuven, toen ze haar al in 1997 een eredoctoraat bezorgde.

'Zelfs als mensen emoties hebben die rusten op verkeerde info of narcisme, is er nog steeds hoop'

Ze startte haar academische carrière als Aristoteles-kenner, aan wie ze haar *capability approach* ontleende. Samen met Amartya Sen stelt Nussbaum dat in een rechtvaardige samenleving iedereen moet kunnen beschikken over bepaalde – volgens haar tien – 'mogelijkheden', die het toelaten als waardig mens te leven. De laatste jaren, echter, heeft ze zich vooral verdiept in 'politieke emoties'.

Parlementair huilen

Nussbaum heeft boeken vol geschreven over menselijke emoties. Ze plaatst zich daarbij in de aristotelische traditie en verwerpt het idee dat emoties ongeschikte leidraden zijn voor het leven. Integendeel, emoties zijn waardeoordelen die beoordeeld moeten worden op hun onderliggende overtuigingen. In haar boek *Poetic Justice* (1995) bepleitte ze emoties dan ook als rationele fenomenen: net als overtuigingen kunnen ze verkeerd zijn, maar dat is op zich nog geen grond voor afwijzing.

Dat emoties misschien niet vertellen hoe problemen opgelost moeten worden, geeft ze toe, maar daartegenover staat de focus die ze ons geven om situaties te zien als problemen die we moeten oplossen. Dat staat in contrast met numerieke analyses die afstand creëren en onterecht kunnen geruststellen.

Ze betoogt dat wie emoties negeert, zichzelf essentiële manieren ontzegt om de wereld volledig te kunnen zien. 'Intellect zonder emotie is waardenblind', schrijft ze in *Poetic Justice*. Dat politiek misschien té emotioneel kan worden, ziet ze niet als onoverkomelijk. 'Zelfs als mensen emoties hebben die rusten op verkeerde info of narcisme, is er nog steeds hoop: ze kunnen veranderen dankzij introspectie, eerlijkheid en hulp van een omringende gemeenschap', schrijft ze in een interview via mail.

Inauguraal huilen

Op de vraag of we hoop kunnen koesteren in deze barre tijd voor de democratie, reageert ze optimistisch: 'Hoop is een perspectief. Mensen kunnen de neiging ontwikkelen om naar dingen te kijken in een positief licht. Waarom zouden ze dat doen? Omdat dat hen energie geeft en hen aanzet tot nuttige acties, die ze anders niet zouden doen als ze bevroren zijn door angst.' Maar hoe dan? 'Dat is nogal persoonlijk', stelt ze. Ze noemt religie, muziek, kunst, gemeenschapswerk en een politieke beweging.

Volgens Nussbaum werd die hoop ook belichaamd in de inhuldigingstoespraak van president Joe Biden. 'De inauguratie in zijn geheel heeft zowel empathie en medeleven met de pijn van de slachtoffers van de pandemie, als hoop op

een betere toekomst gecultiveerd.' Ze looft het feit dat de Amerikaanse president emoties als rouw en verdriet niet schuwde en tegelijkertijd opriep om hoopvol te blijven.

'Lady Gaga's hoge noten sloegen de toon van hoop beter dan eender wat'

Toch was het Lady Gaga's versie van het nationale volkslied die Nussbaum het meeste kon bekoren. 'Hoewel ik een groot fan van opera ben, valt zij op door haar prachtige stem en haar smaak en vaardigheid als zanger.' Het blijkt dan ook niet Bidens speech, maar Gaga's hoge noten die 'de toon van hoop beter sloegen dan eender wat' tijdens de inauguratie.

Epidemiologisch huilen

Martha C. Nussbaum heeft tientallen boeken op haar naam staan waarin ze aardse fenomenen als angst, schaamte, afgunst, vaderlandsliefde, woede en vergeving niet uit de weg gaat. Centraal in haar werk staat het individu en hoe het zich als emotioneel wezen tot zijn samenleving verhoudt. Die samenleving staat dan ook deels in voor de persoonlijke ontwikkeling.

Voor het berekenen van het welzijn van zo'n gemeenschap, bedacht ze de *capability approach*. Door de essentialistische grondslag ervan, kreeg ze de afgelopen jaren wat kritiek te verduren. Door de mens te reduceren tot tien eigenschappen, menen haar critici, heeft ze geen oog voor de concrete mens en lijkt ze het primaat van de menselijke existentie te vergeten.

In haar boek *Political Emotions* (2013) heeft Nussbaum het over hoe bepaalde emoties eerder met vrouwen, andere eerder met mannen geassocieerd worden. Deze denkplaatje is tijdens de pandemie vaak bewandeld om te verklaren waarom landen als Duitsland, Nieuw-Zeeland en Taiwan het zo goed deden. In al deze landen stond namelijk een vrouw aan het roer.

'Mannen worden vaak beloond voor woede en gestraft voor compassie, terwijl dat voor vrouwen omgekeerd is'

Ook Nussbaum ziet een zeker verband: 'Ik denk niet dat er emoties zijn die mannelijk of vrouwelijk zijn, maar ik denk wel dat mannen vaak worden beloond voor woede en gestraft voor compassie, terwijl dat voor vrouwen omgekeerd is.'

Over de pandemie wenst Nussbaum geen globale analyse te maken. 'Elke generalisatie van "de wereld" is geneigd nogal leeg te zijn, en ik verkies specifiekere te zijn', zegt ze. Zo ziet ze in de aanpak van de Verenigde Staten, haar thuishaven, wel een duidelijk gebrek: 'Ik denk dat de grootste fout van de aanpak van mijn eigen land het gebrek aan eerbied voor wetenschappelijke analyse was. Dat gebrek wordt nu aangepakt, maar het zal tijd nodig hebben.'

Literair huilen

De Amerikaanse betreft vaak literatuur en muziek bij haar filosofie, en noemt haar aanpak dan ook 'eerder flexibel dan schematisch'. Niet toevallig staat haar werk zo dicht bij de kunsten – ze benadert ook de werkelijkheid in al haar complexiteit en breekbaarheid. De coronacrisis legt die broosheid bloot, en dan komt Nussbaum weer bij kunst: 'Kunst die de menselijke ervaring belicht, kan een bron van troost zijn.'

De zoektocht naar troost zette Martha C. Nussbaum onlangs nog in, toen ze vorig jaar haar dochter verloor: 'Sindsdien hunker ik naar muziek die mij helpt om mijn rouw te begrijpen.' Ze heeft ook een voorliefde voor tragedie: 'Liefde vereist veel moed, omdat het je zo kwetsbaar maakt, maar opera's illustreren dat de waarde van liefde de keuze om toch lief te hebben volledig de moeite waard maakt.' Het gaat dan niet altijd om schoonheid, want 'een opera kan veel zijn: gruwelijk, inspirerend, inzichtelijk, nog veel anders'.

En dat was het dan, onze vragen waren gesteld, haar tijd was op. Ze moest nog twee lesreeksen voorbereiden en een boekdeadline hield haar tot laat op. Zoals altijd spurt ze verder door het leven, met de rest ver achter haar.

Lees het integrale interview met Martha C. Nussbaum op [veto.be](#).

Hoger onderwijs in staat van beleg

De autonomie van de academische wereld is nog lang niet gegarandeerd. Censuur, geweld en politieke inmenging zijn nog steeds alom aanwezig.

door [Emiel Roothoof](#)

Studenten studeerden, professoren onderzochten, conciërges maakten schoon, boeken werden gelezen, mails verstuurd en gesprekken overhoord. Op 5 januari 2020 besloot een groep extremistische hindoe-nationalisten het ritme op de Jawaharlal Nehru University (JNU) in New Delhi, India, te verstoren. Gewapend met ijzeren stangen en bakstenen vielen gemaskerde mannen studentenkamers en kantoren binnen om de veelal liberale universitaire gemeenschap zwaar toe te takelen. Minstens 42 mensen raakten gewond.

'Bij heel veel collega's in China heerst het gevoel dat het moeilijk is om kritisch te schrijven over thema's die politiek gevoelig zijn'

[Jonathan Holslag](#), *China-expert VUB*

Het is slechts een van de vele voorvallen van agressie tegen academici en studenten in 2020. Het was een slecht jaar voor de academische vrijheid, met toenemende censuur in vele uithoeken van de wereld, ernstige gevallen van dodelijke fysieke agressie, politieke benoemingen van universitaire gezagsdragers, frontale media-aanvalen tegen onderwijsinstellingen, getuigenissen van dwangonderwijs en executies van academici.

'Weggemarginaliseerd' in China

Lesgeven aan de Centrale Partijschool, de meest prestigieuze onderwijsinstelling van de communistische partij in China, is allesbehalve een teken van verzet. Professoren daar houden hun mond en kunnen vaak gerekend worden tot de meest trouwe Xi Jinping-volgelingen in het Chinese academische landschap. Niet zo voor Cai Xia. Na een carrière van vijftien jaar keerde ze de universiteit de rug toe. 'Eindelijk heb ik mijn vrijheid terug', zei ze in een online verspreide reactie.

Volgens Jonathan Holslag, professor Internationale politiek en China-kenner aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB), was dat een belangrijk signaal van ondergronds verzet: 'Bij heel veel collega's heerst het gevoel dat het moeilijk is om kritisch te schrijven over thema's die politiek gevoelig zijn. Haar vertrek was een gevolg van de enggeestige mentaliteit.'

'Hongkong als vrijhaven om openlijk te discussiëren over Chinese politiek en Chinese leiders. Dat is nu volledig verdwenen'

[Jonathan Holslag](#), *China-expert VUB*

Het regime onder Xi Jinping maakt het academici over heel China niet gemakkelijk, maar het zijn vooral de provincie Xinjiang en de semi-autonome regio Hongkong waar de vrijheid op de campussen een duik heeft genomen. In het westelijke Xinjiang zijn er op dit moment minstens 380 're-educatiekampen', waar het Chinese, propagandistische onderwijs naar nooit geziene schaal is gebracht. Data van het Global Public Policy Institute, een denktank, tonen een scherpe daling van de academische vrijheid in Hongkong sinds 2013, toen president Xi het roer overnam van Hu Jintao.

'Normaal gezien was Hongkong een vrijhaven om openlijk te discussiëren over Chinese politiek en Chinese leiders. Dat is nu volledig verdwenen', zegt Holslag. Vooral in het domein van de sociale wetenschappen moet men oppassen, waar kritiek op de partij of Xi soms subtiel, soms openlijk wordt bestraft: 'Ofwel krijgen ze minder carrière-opportunities, ofwel worden ze helemaal "weggemarginaliseerd".'

In 2020 zijn bovendien meerdere prominente academici ontslagen, waaronder ook in Hongkong. De arrestatie van Xu Zhangrun, hoogleraar aan de prestigieuze Tsinghua Universiteit in Beijing, werd wereldwijd opgepikt.

'Omwille van die onafhankelijke koers is de Jawaharlal Nehru University een doorn in het oog van de hindoe-nationalistische regering'

Idesbald Goddeeris, gastdocent JNU

Een andere noemenswaardige beperking, is die van internationale mobiliteit. Vroeger kon men op uitnodiging van een buitenlandse universiteit de Chinese grens oversteken. Nu worden de verzoeken van academici minder vaak ingewilligd en zijn de procedures complexer geworden, met omwegen via ambassades en andere departementen voor internationale zaken. Voor Holslag is het glashelder vanwaar de beperkingen komen: 'Heel veel Chinese wetenschappers zien een studieverblijf in het buitenland als een mogelijkheid om vrij te kunnen nadenken.'

De Chinese politiek heeft ook zijn weerslag op het Afrikaanse continent, waar jaarlijks duizenden studenten worden gerekruteerd om aan Chinese universiteiten te studeren. Zulke internationale initiatieven zijn ook in het Westen wijdverbreid, maar 'hier zit ook een politieke en economische visie achter', zegt Holslag. 'Dat is sinds de Koude Oorlog toch een nieuwigheid.'

Een doorn in het oog

In de rest van Azië zijn er ook toestanden om zich zorgen over te maken. Uiteraard is academische vrijheid in dictaturen als Noord-Korea en Turkmenistan onbestaande, maar afgelopen jaar is het duidelijk geworden dat er ook in een democratie ernstige beperkingen kunnen zijn.

De grootste democratie ter wereld, India, is een van de landen waar het gestaag achteruit gaat. Idesbald Goddeeris, professor Indiase geschiedenis aan de KU Leuven en gastdocent aan JNU in New Delhi, maakt zich zorgen over de toekomst van de 'intellectuele, internationaal gerichte topuniversiteit'.

De universiteit is een bakermat voor liberale waarden, waardoor ze kwaad bloed zet bij hindoe-nationalisten, waaronder ook president Narendra Modi en zijn Bharatiya Janata-partij (BJP).

'Omwille van die onafhankelijke koers is de universiteit een doorn in het oog van de hindoe-nationalistische regering', stelt Goddeeris.

Studentenvertegenwoordiger Najeeb Ahmed is na zijn verdwijning in 2016 nog steeds niet gevonden

In 2016 haalde JNU nog de internationale pers, toen Najeeb Ahmed, een prominente studentenvertegenwoordiger, verdween. Na meer dan vier jaar is hij nog steeds niet gevonden.

In januari vorig jaar raakten meer dan 40 mensen gewond bij een aanslag, waarna nog enkele meldingen van fysieke agressie volgden.

Goddeeris, die regelmatig contact houdt met collega's daar, zegt dat een vicerector met sterke BJP-banden hen 'ambeteert met veel administratie', en dat het bestuur soms zonder duidelijke redenen minder studenten aanneemt in een bepaalde studierichting, zodat het heel gericht bepaalde professoren kan straffen voor dissident gedrag.

Eind januari maakte het ministerie voor Onderwijs nog bekend dat universiteiten toestemming moesten vragen aan het ministerie voor Buitenlandse Zaken om 'interne zaken' over India te bespreken op internationale videoconferenties. Na felle kritiek is dat besluit ingetrokken.

In november kwamen negentien mensen om het leven bij een aanslag op de universiteit van Kaboel

In de Filippijnen heeft het regime van president Rodrigo Duterte een 32-jaar oude wet ingetrokken, die de politie verhinderde de campus van de University of the Philippines (UP) te betreden. Studenten en personeel kunnen nu zonder voorafgaand bewijs vastgehouden worden. De universiteit is gekend als een broeihaard voor protestbewegingen, sinds ze in 1986 een sleutelrol speelde in het gedwongen aftreden van dictator Ferdinand Marcos.

Achttien Filippijnse universiteiten, waaronder de UP, werden als 'rekruteringsoornden' voor communisten bestempeld door de regering en zullen vanaf nu onder verscherpt toezicht geplaatst worden.

Het geweld in het Midden-Oosten verstoort nog steeds in grote mate het hoger onderwijs. In november vond er op de universiteit van Kaboel

nog een aanslag plaats waarbij negentien mensen om het leven kwamen.

Executie blijft in Iran voor een kritische onderzoeker nog altijd een zwaard van Damocles. Zo is er de VUB-gastprofessor Ahmadreza Djalali, die zich in een diplomatisch vagevuur bevindt, maar voor wie de Iraanse regering nog steeds de doodstraf in gedachten heeft.

Russische universiteiten voelden de adem vanuit het Kremlin heter worden tijdens de protesten voor de vrijlating van Aleksej Navalny

Op de grens tussen Azië en Europa was er dit jaar in januari dan weer ontsteltenis om de politieke benoeming van een nieuwe rector voor de Bogazici Universiteit in Istanboel, Turkije. Melih Bulu werd er aan het roer gesteld door president Recep Tayyip Erdogan zelf, met de bedoeling het liberale instituut een conservatieve stempel te geven.

Het is niet altijd het Oostblok

Wit-Russische studenten hebben het in Europa waarschijnlijk het zwaarst te verduren gekregen afgelopen jaar. Bij protesten tegen president Aleksandr Loekasjenko, naar aanleiding van vermeende verkiezingsfraude, werden honderden studenten op hun universiteit gemolesteerd en gearresteerd.

Russische universiteiten voelden de adem vanuit het Kremlin dan weer heter worden tijdens de protesten voor de vrijlating van Aleksej Navalny. Bepaalde universiteitsbesturen planden examens of verplichte evenementen in op de dag van de protesten en meerdere studenten werden gewaarschuwd om niet te gaan protesteren.

De KU Leuven is helemaal klaar voor de komst van twee vervolgte academici

Schuiven we een beetje op naar het westen, dan is het Hongarije waar we ons zorgen over moeten maken. In 2017 nam het parlement een controversiële onderwijswet aan, die het buitenlandse onderwijsinstellingen verplichtte ook onderwijs in het thuisland aan te bieden. De wet leek op maat gesneden om de Central European University (CEU) van filantroop en Orbán-nemesis George

Soros uit het land te werken. In 2018 schafte het land bovendien alle vakken en opleidingen van 'gender studies' af.

Vorig jaar kwam er dan toch hoopvol nieuws, toen het Europees Hof van Justitie de onderwijswet uit 2017 strijdig verklaarde met de Europese en internationale regels.

In Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, ten slotte, speelt zich een strijd af tegen positieve discriminatie en de *critical race theory*, een studiedomein binnen de sociale wetenschappen dat bestudeert hoe raciale categorisaties andere aspecten van de samenleving beïnvloeden.

Harvard University en Yale University werden door de Trump-administratie aangeklaagd voor discriminatie bij hun toelatingsprocedure, omdat ze vasthielden aan principes van positieve discriminatie, waardoor zwarte studenten relatief meer kans hadden om binnen te raken.

In oktober verklaarde de conservatieve regering in het Verenigd Koninkrijk, onder leiding van premier Boris Johnson, bepaalde toepassingen van critical race theory illegaal. De Franse president, Emmanuel Macron, heeft in februari dan weer, in een klaagrede tegen de 'amerikanisatie' van het Franse onderwijs, opdracht gegeven

tot een overheidsonderzoek aan alle campussen sociale wetenschappen.

De diplomaat in de KU Leuven

Twee jaar geleden sloot de KU Leuven zich aan bij Scholars at Risk, een ngo die vervolgte academici herintegreert in de academische wereld. Hier is alles klaar voor de komst van twee academici, meldt Nynke Salverda, coördinator Scholars at Risk aan de KU Leuven. Om hun identiteit te beschermen werd ons geen verdere informatie gegeven, behalve dat ze dit jaar in de lente of zomer zouden aankomen.

'We volgen de situatie in Ethiopië op de voet'

Chris Van Geet, vicerector Ontwikkelings-samenwerking

Het is slechts een van de vele initiatieven van de KU Leuven om academische vrijheid en mensenrechten aan te kaarten. Zo zijn er ook een mensenrechtentoets en de ethische commissie 'Dual Use, Military Use & Misuse of Research'.

Hoewel er achter de schermen heel wat gebeurt, kiest de universiteit klaarblijkelijk voor

een diplomatieke aanpak uit de schijnwerpers. Recent is nog een brief gestuurd naar meerdere Wit-Russische universiteiten, meldt een medewerker internationaal beleid, die anoniem wenst te blijven omdat ze niet geautoriseerd is erover publiekelijk te spreken. In de brief dreigde de KU Leuven ermee de mensenrechtentoets toe te passen, wat tot een stopzetting van de samenwerking zou kunnen leiden.

De burgeroorlog in Ethiopië tussen het bewind in de hoofdstad Addis Abeba en de noordelijke provincie Tigray, brengt het hoger onderwijs, waaronder ook enkele belangrijke projecten van de KU Leuven, in gevaar. 'We volgen de situatie daar op de voet', zegt Chris Van Geet, vicerector Ontwikkelingssamenwerking.

De universiteit probeert via diplomatieke weg humanitaire hulp te kunnen bieden. Daarnaast stromen er vanuit Ethiopië sinds het begin van het conflict veel doctoraatsaanvragen binnen, waar de KU Leuven zoveel mogelijk aan tegemoet probeert te komen, aldus Van Geet.☺

'Er staat een huis in de Albertlaan, een tempel van het recht'

Het Huis der Rechten was de eerste Vlaamse fakbar. Het groeide uit van studentenhuis met jukebox en tafelfoetballende proffen tot danscafé met sluitingsuur en een palet aan kleurrijke tradities.

door [Jonas Gilliams](#) en [Thomas Maes](#)

De Tiensestraat ligt er tegenwoordig verlaten bij. Vooral 's avonds valt het contrast op met vroeger, toen corona nog stond voor een biertje met tequila en anderhalve meter voor zestien pilsjes in een houten plank. Zonder de bonkende muziek en de keuvelende studenten die in normale tijden uit alle hoeken van de stad naar de 'heilige drievuldigheid' afzakken, voelt het er haast bevreemdend aan.

De oudste fakbar in de 'Tiense' is het Huis der Rechten (HdR). Ze heeft een roemrijke geschiedenis. In een tijd waarin iedereen naar de heropening van de horeca snakt, strooien wij nog wat zout op uw dorstige tongen met verhalen van vroeger en nu. Het Huis der Rechten: een portret.

5 frank voor een waterachtige pint

Toen het HdR als eerste Vlaamse fakbar in Leuven het levenslicht zag in 1963, was dat niet aan de Tiensestraat, maar aan de Koning Albertlaan. Het initiatief daarvoor kwam van student Hubert Mestrum, vertelt Marc Huybrechts, praeses van rechtenvereniging VRG in 1964. 'Je kon toen een pintje kopen voor vijf of zes frank, maar het was wel waterachtig bier.'

'De revolutie werd hier in stilte voorbereid'

[Marc Huybrechts](#), praeses VRG in 1964

Als praeses van VRG zat Huybrechts toen nog op kot in het HdR, wat enkel kon voor de praeses en leden van het kringbestuur: 'Nooit was er rust. Als praeses had ik 20, 25 bezoekers per dag en 's avonds was het niet bepaald geluidsdicht.'

Samen op kot zitten was ook gewoon nuttig om activiteiten voor te bereiden en te vergaderen, vertelt Luc Van den Brande, praeses van VRG in 1968 en latere minister-president van Vlaanderen. 'Wij waren echte vergadertijgers. Dat was dikwijls tot een kot in de nacht vergaderen over studentenparticipatie en later over splitsing van de universiteit.' Huybrechts bevestigt dit. 'De revolutie werd hier in stilte voorbereid.'

[Luc Van den Brande](#), praeses VRG in 1968

Franstalige studenten kwamen toen al niet meer naar de fakbar. 'Door de omstandigheden gebeurde dat niet', legt Van den Brande uit. 'De standpunten stonden fel tegenover elkaar. Leu-

Van toga's naar après-ski

Qua muziek wordt er van alles gedraaid, al blijken de DJ's hun stiekeme voorkeur voor schlagers en après-skimuziek niet altijd verborgen te kunnen houden. 'Ik heb daar echt een klok op moeten zetten', lacht Sirine. 'De DJ's wisten dat na een tijd ook. Als ik in de fakbar stond, werden er voor halfvier geen polonaises gedanst. Je kan dat geen hele avond verdragen.'

'Dikwijls kwamen er bij ons in het HdR studenten schuilen om te ontsnappen aan een charge van de Rijkswacht'

Schuilen in HdR

In 1968 protesteerden Leuvense studenten wekenlang voor de taalkundige splitsing van de universiteit. Ook het HdR speelde daarin een rol, vertelt Van den Brande. 'De Koning Albertlaan was ideaal om te in betogen, maar ook ideaal voor de ordediensten om "op te ruimen". Je kon vanuit het HdR uitstekend de charges van de rijkswacht in de gaten houden. Dikwijls waren er protesterende studenten die bij ons in het HdR veiligheid kwamen opzoeken en zo vermeden dat ze opgepakt werden.'

ven Vlaams is één ding, maar je had ook de democratisering van de universiteit toen.' Huybrechts bevestigt: 'Franstaligen kwamen hier enkel over de vloer als zij amoureuus waren met een Nederlandstalige.'

Uiteraard was het HdR niet enkel een schuil- of vergaderplaats. Er werden lezingen en conferenties gegeven, maar natuurlijk ook gewoon pinten gepakt. 'Vroeger hadden wij nog een lied over het HdR', herinnert Van den Brande zich, 'dat ging als volgt: *'Er staat een huis aan de Albertlaan, een tempel van het Recht.'*

In de bar stond vroeger bovendien een jukebox, waarmee regelmatig muziek van Liesbeth List en Boudewijn de Groot werd afgespeeld. Vlak boven de bar op kot zitten, bleek niet altijd ideaal voor de nachtrust, herinnert Van den Brande zich. 'Er was maar één oplossing om te ontsnappen aan het kabaal: zelf in de bar zijn.'

'Het idee van de eerste volledige feestavond geeft me weer kippenvel'

[Sirine](#), fakbeheerder 2019-2020

Er waren af en toe TD's, maar voor het overige werd er eigenlijk nooit gedanst in de bar. 'Ik kan me zelfs niet herinneren dat er ergens in Leuven een danscafé bestond', vertelt Van den Brande. Dat zit nu wel anders, beamen ook Sirine en Tuur, beheerders van HdR. 'Overdag kan je hier terecht om rustig een pint te drinken of een spel te spelen en 's avonds om samen naar het voetbal te kijken. Maar tegen 22u schuiven we de stoelen en tafels aan de kant en transformeren we in een danscafé.'

© Miette

'Na zo'n avond de bar runnen, word je ook gewoon een hechte vriendengroep', vertelt Sirine. 'De volgende dag eet je dan samen een broodje aan de toog en kater je wat uit. Als ze dan vragen: "Vanavond terug?", zeg je: "Dat is goed", en zo wordt dat een verslaving (*lacht*). Nee, nee, maar het idee van de eerste volledige feestavond geeft me weer kippenvel.'

'Wij waren duidelijk serieuze studenten'

[Luc Van den Brande](#), praeses VRG in 1968

Ook in de jaren zestig ontmoetten studenten uit alle richtingen elkaar in de fakbar. Er werden kaartjes gelegd en soms thema-avonden georganiseerd. 'Ik kan me nog een Romeinse avond herinneren waarop iedereen in witte toga's naar het HdR was afgezakt', vertelt Van den Brande. 'De studenten die niet op kot zaten hadden daarvoor lakens gebruikt van de studenten die wel een kamer hadden. Die lakens hebben wij natuurlijk nooit meer teruggezien.'

Toch zijn de tijden en daarmee de uitgaanscultuur veranderd, zoveel is duidelijk. Vroeger was er

ook op zaterdag nog les en dus was niet donderdag, maar vrijdag dé uitgaansavond. Van op kot indrinken was in de jaren '60 nog geen sprake en van een sluitingsuur evenmin. 'Een sluitingsuur was er niet, maar tegen 2 à 3 uur vonden wij het meestal welletjes.' vertelt Van den Brande. 'Je ziet: wij waren duidelijk serieuze studenten dan jullie (*lacht*).'

Tegenwoordig moet de fakbar om 5 uur verplicht sluiten. 'Sinds een tiental jaar is alles wat overlast en samenwerking met de buurt betreft veel meer gereguleerd', vertelt Sirine. 'We hebben stewards en spreken voortdurend af met de politie en de stad via de studentenflik. Dat is ook logisch: zij hebben ons nodig om de studenten

bezig te houden en wij hen als studenten het te bont maken. Maar die samenwerking verloopt echt heel amicaal.'

Tafelfoetballende proffen

De jaren '60 zijn duidelijk de jaren 2000 niet. Zo mengden proffen zich in de jaren '60 nog onder studenten om samen een pint te drinken in het HdR. 'Vroeger stond er een "driftenbak" (*kickertafel, red.*)', weet Huybrechts nog. 'Professor Blanpain was daarin een echte specialist.'

Van den Brande merkt op dat het totaal niet raar aanvoelde om samen met proffen te ontspannen. 'Zij waren van harte welkom. Trouwens: het kan toch nooit slecht zijn voor professoren om te weten wat er onder de studenten leeft, wat hun gevoelens en aspiraties zijn? Zeker in het kader van de studentenparticipatie was het voor de proffen interessant om te weten hoe studenten dachten en vice versa.'

'Het kan toch nooit slecht zijn voor professoren om te weten wat er onder de studenten leeft?'

[Luc Van den Brande](#), praeses VRG in 1968

Het lijkt tegenwoordig haast ondenkbaar dat proffen nog op eigen initiatief naar de fakbar zouden afzakken. 'Assistenten krijgen we hier soms wel nog over de vloer', aldus Sirine. 'En elk jaar wordt er een heuse proffentap georganiseerd. Maar daar blijft het veelal bij.'

Een vat vol tradities

Het HdR is een café met een schat aan tradities. Wie bijvoorbeeld zijn pintjes tijdens de shift niet volgens het boekje tapt, mag zich aan een opdrachtje verwachten. 'Dan moet je je Stella zelf leegdrinken of wordt er voor jou een 'speciale mix' klaargemaakt', aldus Tuur.

'Ons werd altijd verteld dat het HdR vroeger het grootste consumerende café van heel Europa was'

Sirine, fakbeheerder 2019-2020

Een echte biercultuur kenmerkt het HdR. 'Omdat we vroeger in de Europese top drie voor "meest verkochte bier per m²" zaten, is de CEO van AB Inbev zelfs nog langs geweest in ons café', vertelt Tuur. 'Ze vertelden mij dat het HdR vroeger het grootste consumerende café van Europa was', herinnert ook Sirine zich. 'Nu is dat niet meer zo, maar het geeft wel een enorme kick om dat te weten als je hier een avond probeert in goede banen te leiden.'

Ook is er de boksbal die aan de ingang van de fakbar staat, recht tegenover de deur. Wie erin slaagt de exacte score van 666 punten te meppen, krijgt een gratis meter bier. Verder mogen tappers volgens een ongeschreven regel tijdens hun shift niet kussen in het HdR. 'Die traditie wordt nog steeds gerespecteerd', weet Sirine. 'Toch ontstaan er soms romances. Daar is nu eenmaal niets aan te doen.'

'Als ik in mijn bed dook, speelden ze altijd "Welterusten, meneer de president" van Boudewijn de Groot'

Luc Van den Brande, praeses VRG in 1968

Dan zijn er nog tradities waar enkel de echte toogplakkers mee vertrouwd zijn. Naar het einde van de avond toe, wanneer de grote drukte is verdwenen, speelt de DJ *You'll Never Walk Alone* af. Dan gaan alle tappers op de toog staan en neemt iedereen elkaar vast. 'Dat doen we om onze vrijwilligers te bedanken. Zij werken iedere avond keihard, zodat iedereen zich zorgeloos kan amuseren. Dat mag je nooit vergeten.'

Van den Brande herinnert zich nog dat hij zijn persoonlijke 'uitsmijter' had. 'Mijn favoriete nummer op de jukebox was *Welterusten, meneer de president* van Boudewijn de Groot. Dat liedje werd naar goede gewoonte afgespeeld als ik mijn bed in dook. Uiteraard een kwinkslag naar mijn praesesschap bij het VRG.'

Tegenwoordig is het steevast Urbanus die als laatste door de boxen klinkt met *Ge moogt naar huis gaan*. Dat we maar snel weer de omgekeerde beweging mogen maken.☺

© Miette

VACCIN TEGEN ONWETENDHEID.

Veto zoekt extra talent.

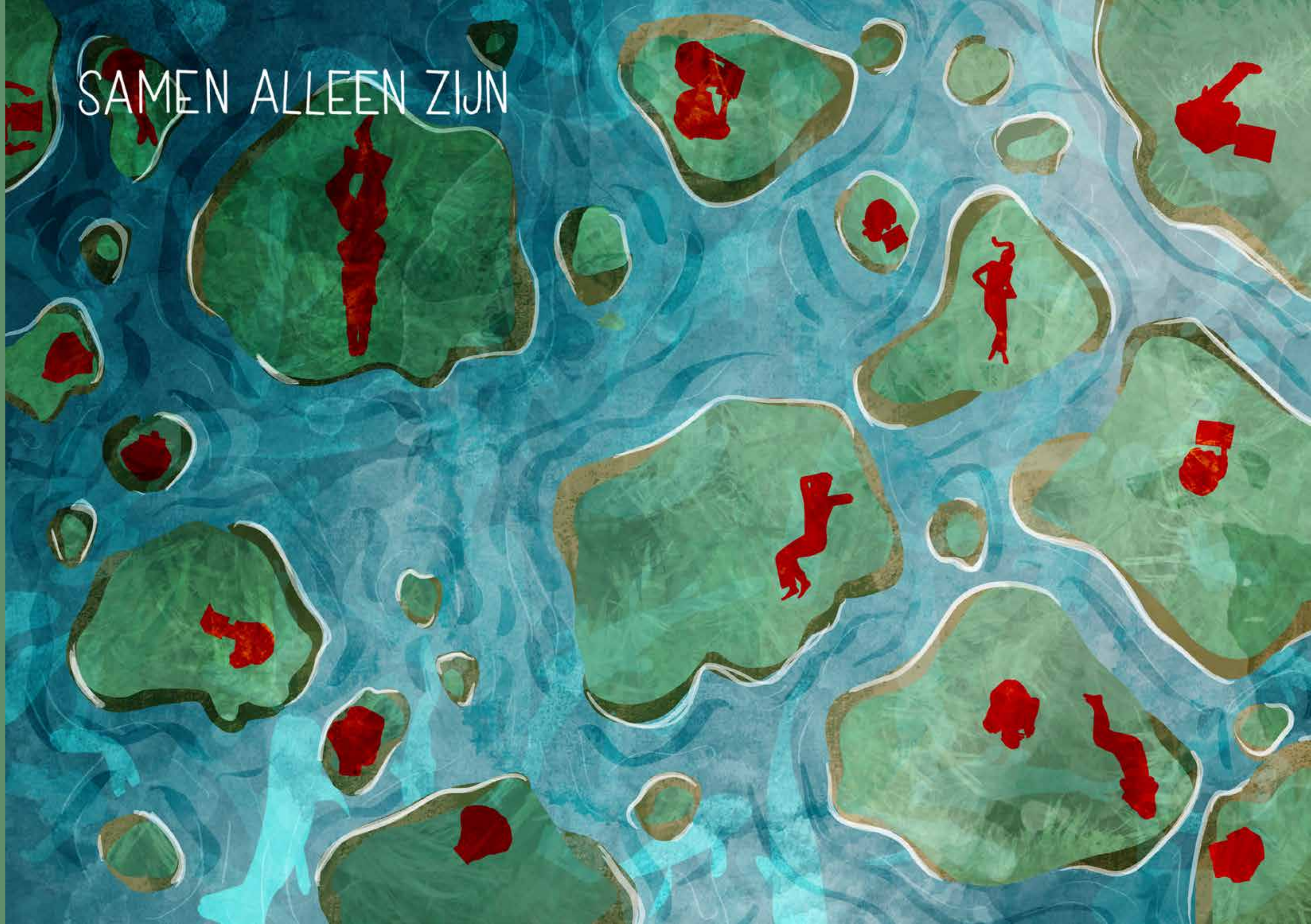
Ben jij een schrijver, fotograaf, cartoonist, vormgever, nalezer of grappenmaker? Stuur een berichtje naar een van onze redacteurs of ga naar onze Facebookpagina om op donderdag om 20u onze online redactievergadering mee te volgen.

veto
onafhankelijk studentenblad

In het teken van de tekenaar

Kunst is leuk, maar ook belangrijk! Elke *Veto* geven we het potlood door aan een talentvolle illustrator voor een persoonlijke poster. Wil jij ook eens een poster maken? Stuur dan naar beeld@veto.be. Deze week is Celine Vandeweghe aan de beurt.

SAMEN ALLEEN ZIJN

Festival transformeert tot wandeling

Terwijl in een coronavrij voorjaar festivals met de bloesems mee bloeien, zijn ze in de huidige situatie uit den boze. Daarom The Festival that Never Happened, een artistieke Leuvense wandeling.

door [Joanna Wils](#), [Laura Laman](#) en [Marie Coppens](#)

The Festival that Never Happened lijkt niet alleen te verwijzen naar de festivalloze zomer van 2020, maar ook de cultuurarme huidige situatie te beschrijven. In werkelijkheid gaat het om een Leuvense wandeling georganiseerd door Platform In De Maak die op 12, 13 en 14 maart door elke cultuursnuiver en/of fervente wandelaar gemaakt kan worden. Het pad leidt je langs kunstwerken, vooraf opgenomen performances of podcasts van makers. Vier van hen deelden hun ervaringen.

Coronabeperkingen

Niet alleen het festival zelf, maar ook de artiesten hebben zich moeten aanpassen in deze coronatijden. Artiest Georgy Chtchevaev vertelt dat het, zoals voor de meeste andere mensen, moeilijk was. 'Op creatief vlak was het moeilijkste om geen ruimte te hebben. Thuis is de verleiding zo groot om andere dingen te gaan doen en artistiek komt er dan uiteindelijk heel weinig uit.'

'Wat eerst als een bevrijding voelde, evolueerde naar een mentaal zwaardere situatie'

[Jonas Beerts](#), jonge maker

Maker Jonas Beerts ervaart de coronasituatie dubbel: 'In een eerste fase liet de lockdown toe om projecten uit te werken zonder afleiding. Die eerste focus was fijn, maar langzaamaan was het toch zoeken naar een balans om de focus te behouden. Wat eerst als een bevrijding aanvoelde, evolueerde naar een mentaal zwaardere situatie.' Silke Gerinckx vermeldt de beperkingen van het online medium: 'Ik werd het beu om alles aan te moeten passen.'

Herhaling des levens

Die beperkingen van het medium speelden mee tijdens het groeiproces van de werken van de artiesten. 'We hoopten oorspronkelijk onze dansfilm SKINNED te presenteren, maar door corona werd het filmproces vertraagd,' vertelt Pieter Desmet, mede-oprichter van het kunstencollectief Persona. 'Daarom hebben we het materiaal dat we al hadden in een installatie gegoten. *Catch-22* herhaalt steeds dezelfde scènes,

© Cath Hermans

verwijzend naar hoe mensen zich soms voelen, alsof ze in die herhaling leven.'

Ook Silke Gerinckx moest haar gepland werk noodgedwongen aanpassen. De wandelaar zal in plaats van een live performance over de mysterieuze anusdemonen slechts één gefilmde scène van het verhaal te zien krijgen. Dat alles in de hoop dat in september de echte opvoering plaats kan vinden.

Georgy Chtchevaev zal op het festival een teaser van zijn optreden aan het einde van zijn masterjaar bij LUCA drama presenteren. 'Dat zal gebeuren in audiovorm, aangevuld met één beeld. Het is een vooronderzoek naar dataïsme, een soort religie die Yuval Noah Harari in *Homo Deus* beschrijft.'

Van de keuken als speelveld naar etende anusdemonen

Ondanks alle beperkingen is er aan creativiteit geen tekort. 'Omdat onze "reikwijdte" momenteel niet zo breed is, werden we geïnspireerd door onze eigen keuken,' vertelt Jonas Beerts, die samen met zijn vriendin Sarah Lauwers de theatrale oefening getiteld *The Kitchen as seen from the Garden* bedacht. Gehuld in harnassen met een iPhone die hun bewegingen filmt, zoekt het duo de regels die heersen in de keuken op om er vervolgens mee te spelen.

Wat voor Jonas en Sarah de keuken is, is voor Silke een monotone filosofieles. 'De docent liet in een flits een tekening van een anusdemon zien. Ik wilde er meer over weten en heb hem gemaald. Hij antwoordde dat het een super interessant concept is, maar eigenlijk niet bestaat.'

'Omdat onze "reikwijdte" momenteel niet zo breed is, werden we geïnspireerd door onze eigen keuken'

[Jonas Beerts](#), jonge maker

Vervolgens gebruikte ze het concept om er een performance rond te maken. 'Het werk zelf is een video waarin je twee anusdemonen hun dadaïstisch ritueel ziet voltooien voor ze aan hun eetfestijn beginnen.'

En zo zijn deze vier makers er net als twintig anderen in geslaagd om in deze coronatijden toch iets moois te creëren. Werk dat nog in de maak is en stukken die uit hun context werden gehaald, staan te popelen om bewonderd te worden, in afwachting van het echte festival dat in september zou moeten plaatsvinden.☺

© Amber De Leener

Over Amerikaanse oorlogen en Japanse gangsters

Jeroen Lauwers, de man achter de gele stripwinkel in de Parijstraat, vertelt over zijn lievelingen onder de stripverhalen. Vijf categorieën met elk een favoriet.

door [Benno Debals](#)

Jeroen Lauwers baat sinds jaar en dag de Leuvense stripwinkel *Het Besloten Land* uit. Zijn roots liggen bij *Robbedoes*, maar ondertussen leest hij alles wat er te lezen valt. Hij raadt vijf boeken aan: oorlogen, strandbezoeken en huurmoordenaars zijn maar enkele onderwerpen uit de lijst van Jeroen.

Jeugdliefde: *Ragebol* – Frank Pé & Bom

'Als kind las ik met mijn broer altijd de *Robbedoes* magazines. Mijn favoriete reeks uit het magazine was veruit *Ragebol*. De stijl is vrij poëtisch, zeker in vergelijking met de rest van *Robbedoes*, en het ging vooral over tiener zijn en op zoek gaan – naar dingen of naar jezelf. Mijn favoriete verhaal uit de reeks is *De droom van de walvis*, dat zich afspeelt in het natuurhistorisch museum van Brussel. Tijdens een bezoek aan het museum, herkenden mijn broer en ik meteen een heleboel straten en zaken in het museum, gewoon door dat verhaal.'

Laatste ontdekking: *The Push Man and other stories* – Yoshihiro Tatsumi

'Mijn laatste ontdekking komt van de hand van een Japanner. *The Push Man* is een collectie van kortverhalen uit de onderbuik van de Japanse maatschappij in de jaren 60-70. Het zijn harde verhalen waar niets goed afloopt en alle personages klootzakken zijn. Het lijkt op *Sin City*, maar dan zonder het Amerikaans geweld. Hoewel het een Japanse strip is, valt het moeilijk manga te noemen. Het is duidelijk gericht aan een publiek dat eerder Europese strips leest. Er is intussen ook een geanimeerde film over zijn werk en leven uitgebracht: *Tatsumi*.'

Klassieker: *De Oorlog van Alan* – Emmanuel Guibert

'Voor mij is *De Oorlog van Alan* nu al een klassieker, hoewel hij nog geen twintig jaar oud is. Guibert beweert dat hij eens aan het wandelen was in Normandië en dat hij daar een Amerikaan ontmoette. Alan was een soldaat die mee heeft gevochten tijdens de bevrijding van Europa, maar

altijd in de achterhoede is gebleven en dus nooit echt heeft meegevochten. Uiteindelijk is hij dan in Europa gebleven. Het verhaal is een biografie over zijn jaren in de oorlog, over hoe hij hier bleef en hoe hij hier oud werd. Het is bijzonder meeslepend geschreven en straalt een warmte uit die zichzelf nooit verliest in melodrama. Het heeft een ongelooflijke charme, of het verhaal van die ontmoeting nu waar is of niet.'

Ondergewaardeerde parel: *Leve de Branding!* – David Prudhomme & Pascal Rabaté

'*Leve de Branding!* is een strip die ik aan iedereen aanraad als die eens iets luchtigs willen lezen. Het is zo'n strip waarmee je op een luilekkere namiddag in je zetel kan gaan zitten en drie kwartier later met een glimlach weer kunt opstaan. Het verhaal is heel simpel: het is een warme zomerdag, en iedereen moet naar zee. Het begint met de ochtend, waar iedereen geërgerd in de file of op de volle trein zit, gaat over naar de middag waar je met te veel op een strand rondloopt, en eindigt weer op de trein naar huis. Je volgt verschillende personages met hun ergernissen en elke pagina heeft een herkenbaar moment.'

Lievelingen

Nu corona grote delen van het culturele leven lam legt, blijven cultuurwinkels overeind als bakens van licht. De reeks 'lievelingen' zet de helden van achter het uitstaalraam op de voorgrond en vraagt naar de eigen lievelingen uit hun vakgebied.

Onverwachtse coup-de-foudre: *Deadly Class* – Rick Remender & Wes Craig

'Ik ben zelf opgegroeid met Europese strips en heb weinig affectie met Amerikaanse comics. Toch wist *Deadly Class* mij te bekoren, in de eerste plaats door de tekenstijl. Maar de hardcore en punk look and feel heeft me er bij kunnen houden. Het verhaal is simpel, over een school in de jaren 80 die kinderen tot huurmoordenaars traint. Ik was zelf een grote fan van punk, met name de band Suicidal Tendencies, en veel dingen uit die tijd herken ik ook in het verhaal. Ik ben uiteindelijk wel afgehaakt na 6-7 volumes, omdat ik het altijd spijtig vind dat zo'n verhalen te lang uitgemolken worden. Vorig jaar is ook een televisieserie uitgebracht met dezelfde naam.☺

© Amber De Leener

Protest met de P van popcultuur

In Myanmar groeide de groet uit *The Hunger Games* van een cultureel symbool uit tot een nationaal symbool van protest. Niet voor het eerst sluip popcultuur protestacties binnen.

door [Joanna Wils](#) en [Mikhail Efimenko](#)

Myanmarese manifestanten staken voorbij maanden massaal drie vingers in de lucht. Ze verwijzen daarmee naar verzet in de districten van Panem, deelgebieden die in *The Hunger Games* onderdrukt worden door het Capitool. Ook Thailand en Hongkong gingen Myanmar al voor.

Een paar jaar geleden werd in Miami actie gevoerd voor strengere wapenwetgeving met verwijzingen naar *Three Billboards Outside Ebbing, Missouri*. Op drie vrachtwagens stond de boodschap 'slaughtered in school / and still no gun control? / how come. Marco Rubio?' Daarmee linken de protesteers het wapengeweld aan een onopgeloste moord uit de film, die ook maar geen prioriteit kreeg door de autoriteiten.

Het bekendste voorbeeld is wellicht het Guy Fawkes-masker. Verwijzend naar de bekendste man achter het Gunpowder plot, kreeg het masker een glansrol in veel protesten nadat graphic novel *V for Vendetta* in de jaren 80 uitkwam, met een extra impuls na de verfilming in 2005. In een dystopische nabije toekomst – intussen verleden – initieert hoofdpersonage V protest tegen het fascistische regime in de hoop anarchie te installeren.

Belichaming van een idee

Het gebeurt al langer, maar de laatste tijd steeds vaker, dat protestideeën verspreid worden via symbolen uit de popcultuur. *V for Vendetta* vertelt zelf over de kracht van symboliek: 'Beneath this mask there is more than flesh. There is an idea.' Het masker is volledig zijn eigen leven gaan leiden en wordt tot op vandaag gebruikt in anti-establishment protesten tegen financiële instituten, banken en politici.

De kostuums van de handmaid herleiden elke situatie tot zijn essentie

Alan Moore, striptekenaar van *V for Vendetta*, zegt dat het voelt alsof zijn karakter 'op de een of andere manier het

rijk van de fictie heeft ontsnapt.' Meest bekend is het masker wellicht van Anonymous, de activistische groep hackers die in 2008 protesteerde tegen Scientology. Het masker duikt intussen wereldwijd op en kon ook niet ontbreken in de bestorming van het Capitool in januari. Ook Anonymous for the voiceless, een organisatie die strijdt voor dierenrechten, gebruikt intussen de maskers.

Daarnaast wordt de figuur van de *handmaid*, een vrouw die moet zorgen voor nageslacht uit de dystopische roman *The Handmaid's Tale* van Margaret Atwood, in uiteenlopende contexten gebruikt. In Philadelphia stond een groep vrouwen de toenmalige, conservatieve vice-president Mike Pence op te wachten, in Londen wachtten vrouwen in kostuum Trump op. In Buenos Aires protesteerden *handmaids* voor legalisering van abortus en in Ierland kwam ook de verstengeling van Kerk en staat bij het protest kijken. Verschillende contexten, maar wel een duidelijke rode draad.

© Celine Vandeweghe

© Celine Vandeweghe

De specifieke achtergrond waartegen de protesten zich aftekenen, is in alle landen verschillend. Maar in het licht van de *handmaid* vervagen die verschillen. De kostuums herleiden elke situatie tot zijn essentie: overheidsingrijpen in het recht van een vrouw over haar lichaam te beschikken. Wie de rode capes en witte kappen ziet, ziet geen specifieke wetgeving, politieke situatie of nationale geschiedenis meer: Er zijn enkel nog vrouwen die opkomen voor hun rechten.

Dystopische symbolen houden ons met beide voeten op de grond, ze tonen dat de mensheid zichzelf de duisternis in kan storten

Margaret Atwood vertelde aan *The Guardian* over de kracht van het visuele: 'Vrouwen kunnen het gebruiken zonder bang te moeten zijn voor arrestaties omdat ze overlast veroorzaken.' Het is een manier om op doordachte manier de pers te halen én een begrijpelijke boodschap over te brengen. Persaandacht vereist geen enorme mensenmassa's als er iets anders opmerkelijks te melden is.

Cultureel tact

Naast de roep om persaandacht zijn cultuursymbolen ook op andere vlakken een vorm van tactvol protest. Dankzij de symbolische kracht kunnen mensen op een vreedzame manier hun ongenoegen uiten. Culturele symbolen gaan vaak ook hand in hand met anonimiteit. Anonymous-maskers bieden naast bescherming ook onbekendheid.

In Hongkong liep het sommige avonden vol met *Jokers*. Gezichtsherkenning en gerichte vervolging blijken moeilijker wanneer het wemelt van wit gepoederde

clownsgesichten. Een tactiek van prooiën om roofdieren te verwarren, die de mens van de zebra's overgenomen lijkt te hebben. En er schuilt natuurlijk ook een symbolische betekenis achter de schmink. Het verwijst naar het gevoel van ongehoord te blijven en niet serieus genomen te worden, een gevoel dat ook in Beiroet heerste.

Symbolische acties zijn ook moeilijk te verbieden omdat machthebbers of regimes zelf de impliciete verwijzing expliciet moeten maken om in te grijpen. Zo projecteerden verschillende cine-mazalen *1984* weer op het grote doek na Trumps verkiezingsoverwinning, een film naar de gelijknamige roman van George Orwell over een autoritair regime. Onmogelijk te verbieden zonder de initiatiefnemers gelijk te geven.

Symbolische acties zijn moeilijk te verbieden, omdat regimes dan zelf impliciete verwijzingen expliciet moeten maken

Margaret Atwood ziet dezelfde tactiek achter de protesten met *handmaids*: 'Niemand kan hen ervan beschuldigen onbescheiden te zijn: ze zijn goed bedekt. Maar iedereen die deze groepen vrouwen ziet, weet wat ze bedoelen in de context van het individuele protest, of het nu Ierland, Argentinië of Arizona is.'

Culturele referenties putten daarnaast ook kracht uit hun ondermijnd karakter. De symbolen worden meteen gelinkt aan verhalen en emoties en kunnen zo een beeld creëren van de geprotesteerde waar hij geen grip op heeft. Zelfs als de analogie disproportioneel of absurd is – des te meer als hij disproportioneel of absurd is – zorgt de associatie voor reputatieschade. De geprotesteerde, of 'het geprotesteerde', verliest alle controle. Manifestanten in Myanmar en Hongkong creëren een pijnlijke lijn tussen hun realiteit en de kroniek van de staat, alsof beiden niets meer met elkaar te maken hebben.

Dystopie & komedie

De culturele protestsymbolen zijn vaak ontleend aan dystopische boeken en films. Soms zijn ze in die dystopie ook al een uiting van verzet, soms is het de realiteit. In een menigte verwijst het symbool dan niet meer enkel naar de dystopie als cultuurproduct, maar naar de fragiliteit van een samenleving en de maakbaarheid van onze toekomst.

Protest kruipt niet enkel in cultuur, cultuur kruipt ook in protest

De witte kappen confronteren ons – de wereld – met de objectivering van vrouwen in verleden, heden en toekomst, de drie opgestoken vingers met onderdrukking in alle mogelijke vormen. Ze lijken ons te waarschuwen, ons met beide voeten op de

© Celine Vandeweghe

door [Jolien Vandoorne](#)

Leuvense parken dreigen over te stromen van de gezellige studenten met een glaasje in de hand, badend in de eerste zonnestralen. CulTip voorziet een uitje buiten Leuven met enkele Belgische expo's!

Great Black Music Februari tot 31 maart

Voor Black History Month verlengt Les Halles haar zwoele expositie *Great Black Music*. Er wordt weerklank gegeven aan de bluesmuzikanten van de Mississippi-delta, aan niet te vergeten reggae-beats uit de suburbs van Kingston en meer. Een audiovisueel thematisch parcours voert je van hiphop in de Bronx razendsnel tot blues-sferen in een bruine kroeg in New Orleans. Vierhonderd jaar aan gruwelijke rassenhaat hebben een enorme explosie van creativiteit duidelijk niet verhinderd. Breng je eigen koptelefoon mee en geniet voor 7 euro van dit buitengewone culturele ecos.

Klimaatshow Dinsdag 9 maart – 19u00

Geen tijd om je vertrouwde kot te verlaten? Niet getreurd! Onder de noemer 'gratis cultuur voor de student' organiseert studentenvereniging Prisma van de UAntwerpen opnieuw mee het *Calamartes festival*, nu online. Keuzestress tussen een streepje poëzie, muziek of toch eerder comedy, of die lezing van de KU Leuven? Dan trakteert de samenwerking tussen 11.11.11 en de Studio ons op een hoogvlieger. Op 9 maart vullen zowel finalist van de humorklas Lopouchanski als *slam poet* Hind Eljadid met haar de woordgymnastiek je (huis)kamer. Schuldgevoel van die achterstand op je online-lessen? Geen zorgen, weetjes over ruimtevaart en inspirerende so-fagesprekken rond de klimaatcrisis in Zambia staan op het avondmenu.

Blind Date
14 maart tot 5 april

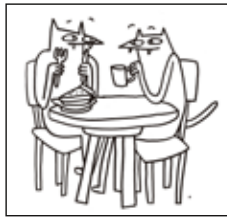
Lukt het je niet om die perfecte selfie te posten op *Tinder*? Klaar om op te geven? Het Snijders & Rockoxhuis helpt je uit de nood. Een wandeling langs vier locaties binnen de Antwerpse binnenstad bieden dé inspiratie. In het Vleeshuis leer je onder meer hoe Frans Snijders in de vroegmoderne tijd de mens afbeeldde met mode, maar ook even graag met eten. Voor amper twee euro mogelijks dé liefde van je leven onder de indruk brengen met een staaltje portretkunst. Laat die kans niet liggen en ga voor 5 april meegeenieten!

Moonstein-Name, Name, name
Vrijdag en zaterdag 12 en 13 maart om 19u00 / zondag 14 maart om 11u00

Even de sleur beu? Na de performance van Moonstein Dance Company voel je je letterlijk herboren. Moonstein, het normaliter rondtrekkende danstheatergezelschap duikt in de onwetendheid van geboorte en het moederschap. Midden in de natuur, in de wateren van Middelheimmuseum in Antwerpen geven getalenteerde choreografe Dorianne Dessertine en haar danspartner Libby Ward hun ziel bloot. Het klotsende water wordt aangevuld met de muzikale kunsten van de 'Tin Fingers' frontman. Waag jij je aan de sprong, wees er dan als de kippen bij en reserveer via e-mail.

Superstudio Migrazione
Januari tot mei

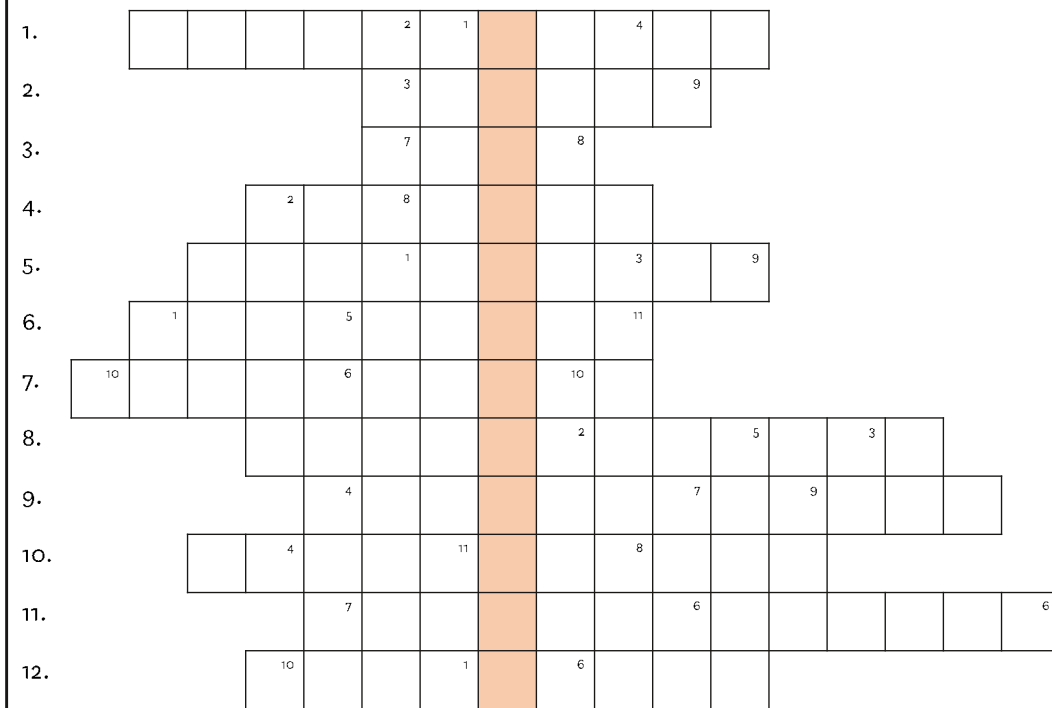
Word terug gekatapulteerd naar de jaren 60 met enkele Italiaanse architecten die een absurd staaltje innovatieve hersenspinsels brachten. Het is voor het eerst in vijftien jaar dat het Italiaanse archief terug aan de oppervlakte kwam, en dat in het Brusselse CIVA. Elk architectuurlievehart gaat sneller slaan van deze out-of-the-box architectuur. Hun conceptuele architectuur emigreerde van haar kern Firenze tot in het verre Tokio. Volslagen spitsvondige tekeningen worden aangevuld met installaties en collages van onder meer Rem Koolhaas. Vijftig jaar na haar ontstaan weerklinken en blinken de ideeën nog steeds. Dat allemaal voor slechts vijf euro, maar vergeet niet te reserveren op voorhand!

VETO'S ESPRESSOHUISIE

SJARELS CRYPTO

1. Daar kom je buiten met minder kleren (11)
2. Borsteletter (6)
3. Voormalige teletubbe (4)
4. Winderige Balt (7)
5. Ongekookt rechtsgeding (10)
6. Verkeerde opsplitsing (9)
7. Koningsweg (10)
8. Hier dieet je mee (12)
9. Dwergspookjes zijn... (12)
10. Om loofbomen mee te testen (11)
11. Testgrill (13)
12. Gaat KU Leuven daar ook een Engelse mier gooien? (9)

Oplossingen van vorige editie: 1. Tweede, 2. Perseverance, 3. Lisboa, 4. Virologen, 5. Buddy, 6. Taylor, 7. Platform, 8. Kick, 9. Semester

Vraag van de week: 'Is de KU Leuven conservatief?'

63% JA
37% NEE

Volgens imago-onderzoek van de KU Leuven wordt de universiteit gezien als de meest conservatieve van Vlaanderen. Misschien niet verwonderlijk, omdat de universiteit in het verleden vaak laat was om maatschappelijke veranderingen te aanvaarden.

Maar is de KU Leuven nog steeds conservatief? 63% van 154 respondenten op onze Instagrampoll vindt van wel. Een kleinere groep van 37% is van mening dat de KU Leuven ondanks haar geschiedenis niet (langer) conservatief is.

Zelf ook meestemmen? Volg ons op Instagram via de QR-code.

SPLINTER

Pleidooi voor intersectionaliteit in wetenschappelijk onderzoek

Intersectionaliteit is opvallend afwezig in wetenschappelijk onderzoek. Toch is het cruciaal opdat onderzoek een reëel beeld van de werkelijkheid biedt, in plaats van ongelijkheid te versterken.

door **Arne Sonck**

Wanneer we willen weten of een actie 'goed' of 'slecht' is, doen verstandige mensen aan de universiteit beroep op wetenschappelijk empirisch onderzoek. Zo gebruiken economen statistische gegevens als 'het gemiddelde inkomen' wanneer ze de gevolgen van een bepaald beleid evalueren. Psychologen testen dan weer een representatieve steekproef wanneer ze willen weten wat de impact van een lockdown op de mentale gezondheid is.

Om een 'representatief' onderzoek te garanderen, gaan wetenschappers kijken of verschillende leeftijden, nationaliteiten, inkomensklassen enzovoort in dezelfde mate verdeeld zijn over de steekproef als over de populatie waarover ze een uitspraak willen doen. Is dat niet het geval, dan spreekt men van 'selection bias'; bepaalde groepen zijn dan oververtegenwoordigd en kunnen het resultaat beïnvloeden.

Wat universitair wetenschappelijk onderzoek doorgaans echter niet doet, is het meenemen van een intersectionele invalshoek. Intersectionaliteit, zoals geponeerd door rechtsgeleerde, feminist en professor Kimberlé Crenshaw, verwijst naar de idee dat maatschappelijke ongelijkheid zich voordoet langs verschillende assen, die elkaar snijden.

Zo kan een bepaalde economische maatregel een grote welvaartsimpact hebben op zwarte vrouwen – maar slechts een beperkte impact op zwarte mensen enerzijds, en vrouwen anderzijds. Een persoon die op verschillende assen steeds aan het kortste eind trekt, zal de gecumuleerde impact van elke as van die intersectie voelen.

Na de crisis van 2008 kondigde het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld grondige besparingen af in de zorg. Voor vrouwen, die het grootste deel van het zorgpersoneel uitmaakten, was dit een zware economische klap. Ook zorgbehoevenden en uitkeringsgerechtigden leden enorm onder die besparingen. De impact voor zorgbehoevende vrouwen hoef ik niet uit te spellen.

Intersectionaliteit is dus cruciaal om een reëel beeld te creëren van de werkelijkheid; iedere mens situeert zich immers op de intersectie van verschillende individuele kenmerken. Wanneer onderzoek steeds opnieuw resultaten produceert

die vooral de impact meten op de mediane intersectie (de witte, hetero man), bestudeert men niet de reële impact, maar slechts die op een geprivilegieerd deel van de populatie.

Als beleid vervolgens steeds gebaseerd wordt op dit onderzoek, dan worden mensen op andere intersecties structureel achtergesteld in elk mogelijk beleidsaspect. Zodra je dat mechanisme erkent, is het allesbehalve verwonderlijk dat bijvoorbeeld zwarte vrouwen met een beperking niet alleen ondervertegenwoordigd zijn in politiek en gemiddeld minder verdienen, maar ook bij de psycholoog vaak minder effectief geholpen worden.

Wanneer onderzoek steeds opnieuw resultaten produceert die vooral de impact meten op de mediane intersectie, bestudeert men niet de reële impact

Hoewel het zijn oorsprong heeft in rechtsleer, heeft intersectioneel denken een plaats in de meeste onderzoeksdisciplines met een sociaal maatschappelijke impact. Intersectionaliteit kan ook reëel geïmplementeerd worden in uiteenlopende onderzoeksdomeinen, zoals economie, psychologie en geneeskundig onderzoek. Die intersectionele hoek vergt nieuwe methodes, of zorgt voor uitdagingen bij de analyse. Zo is het nodig om na te denken welke assen relevant zijn voor je onderzoek, en hoe die met elkaar interageren. Dat vraagt meer inzet en creativiteit, maar het alternatief is dat empirisch onderzoek structurele ongelijkheden blijft versterken.

Ik roep daarom onderzoekers aan deze universiteit op om zich in te lezen over intersectionaliteit, en dat denken mee te nemen in hun onderzoek. Dat is, als men tenminste écht de werkelijkheid in kaart wil brengen, en niet een fictief sprookjesland dat de privileges van een meerderheid voorstelt als de realiteit.☺

De Splinter bevat een mening van de auteur. Ze bevat niet noodzakelijk de mening van de redactie.

RNA-technologie CRISPR strijdt mee tegen covid

De toepassingen van CRISPR lijken oneindig, maar kan deze technologie ons ook uit de coronacrisis helpen? Maak kennis met de CRISPR-coronatest, een extra wapen om het virus te verslaan.

door [Maarten Van Clé](#)

De coronacrisis hakt er stevig in, dat is geen nieuws. Dagelijks beseffen we meer en meer wat voor impact dit virus op onze maatschappij heeft. Gelukkig staat onze redding voor de deur: de vaccins, een huzarenstukje van topwetenschappers. Waar de vaccins momenteel met alle aandacht gaan lopen, zijn er ook andere technologieën die ons kunnen helpen het virus in te dijken. Zo kan de veelbesproken CRISPR-technologie ons misschien helpen het virus te verslaan.

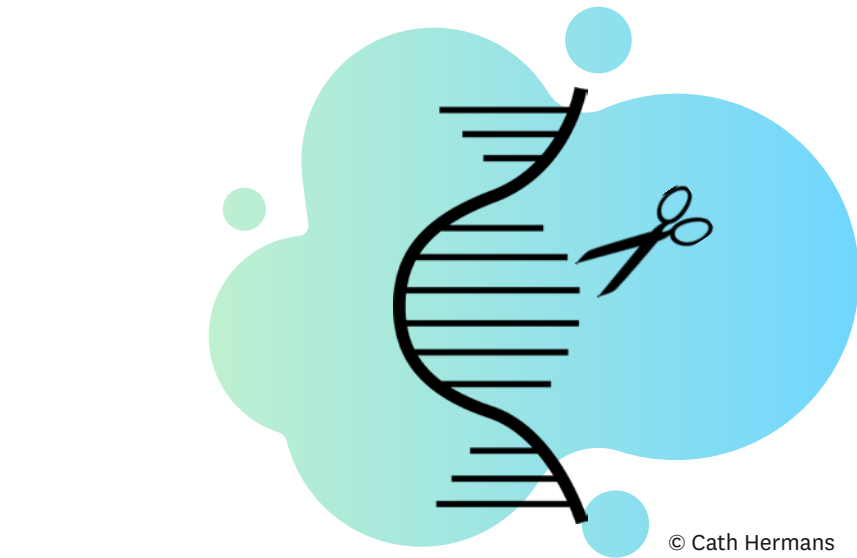
Eén van de wetenschappelijke pareltjes van de 21ste eeuw is CRISPR-Cas. De ontdekking van deze technologie door Emmanuelle Charpentier en Jennifer Doudna leverde hen in 2020 de Nobelprijs voor chemie op. Simpel uitgelegd is CRISPR een 'genetische schaar' waarmee we DNA en RNA kunnen herkennen en knippen.

Als CRISPR-Cas het coronavirus herkent, activeert de CRISPR-Cas-molecule en begint de magie

Deze techniek bleek, naast zijn vele andere toepassingen, uitermate interessant voor het diagnosticeren van het coronavirus, SARS-CoV-2. Wetenschappers ontwikkelden met deze technologie diagnostische tests voor SARS-CoV-2. Deze kregen namen als DETECTR of SHERLOCK en zeg nu zelf, veel bijpassendere namen hadden ze niet kunnen vinden.

Tijd voor een swab

Hoe werkt zo'n test? Zoals de meeste tests die momenteel worden uitgevoerd, neemt men een swab bij de patiënt. Dat is het door velen gevreesde staafje waarmee een uitstrijkje wordt genomen in neus of keel. Deze swab bevat, als iemand besmet is, een klein beetje virus. We beschikken in dat geval over een staaf met viraal-RNA. Het SARS-CoV-2 virus is namelijk een RNA-virus. Vervolgens wordt dit klein beetje virus omgezet in héél véél virus. Hier zijn verschillende technieken voor, maar dit uitleggen zou ons te ver leiden.

© Cath Hermans

In een volgende stap worden CRISPR-Cas en reportmoleculen (*moleculen die een positief resultaat zichtbaar maken, red.*) toegevoegd aan het staaf. CRISPR-Cas beschikt over een herkenning gedeelte, het 'guide-RNA'. Dit guide-RNA kan geprogrammeerd worden om een specifiek stukje viraal-RNA te herkennen. Dat maakt het mogelijk op zoek te gaan naar stukjes RNA-code kenmerkend voor SARS-Cov-2. Met andere woorden: we kunnen CRISPR programmeren SARS-Cov-2 te herkennen.

Dit zal ons een extra wapen geven om de strijd tegen het virus te winnen

Als CRISPR-Cas het coronavirus herkent, activeert de CRISPR-Cas-molecule en begint de magie. Een reactie tussen het geactiveerde CRISPR-Cas en de reportmolecule zal leiden tot een lichtsignaal. Logischerwijs zal er alleen een lichtsignaal zijn als het staaf positief is. Bij bepaalde technieken is dit lichtsignaal zo sterk dat je het zelfs met het blote oog kan waarnemen. Andere visualisatietechnieken lijkend op de klassieke zwangerschapstest worden ook gebruikt.

Allemaal redelijk ingewikkeld, daarom volgende analogie: zie het viraal-RNA als een aanschakeling van duizenden unieke barcodes. Vervolgens programmeer je jouw gsm om één van deze duizenden barcodes te herkennen. Je gsm is in dit geval de CRISPR-Cas-molecule met zijn specifiek geprogrammeerde guide-RNA. Je zorgt dat wanneer jouw gsm de gezochte code herkent, de zaklamp van je gsm flinkt. De zaklamp zal alleen flikeren als de gezochte barcode aanwezig is. De zaklamp kan je zien als de reportermolecule, een manier om visualisatie te bekomen.

CRISPR is de toekomst

Deze op CRISPR-technologie gebaseerde tests hebben als voordeel ten opzichte van de huidige technieken dat ze eenvoudig, goedkoop, betrouwbaar en snel zijn. Ze zijn echter nog niet overal beschikbaar en breed toepasbaar. Waarschijnlijk zal hier in de nabije toekomst verandering in komen. Dit zal ons een extra wapen geven om de strijd tegen het virus te winnen en zo zijn we door de wetenschap weer een stapje dichterbij het 'normale leven', de vrijheid of op zijn Leuvens gezegd 'een pintje drinken op de Oude Markt'.[Ⓐ]

Nieuwe techniek om schadelijke chemie uit water te zuiveren

Een grote toename van farmaceutische afvalproducten in onze riolering en waterwegen bedreigt onze habitat. We mogen Xingyue Yu dankbaar zijn dat zij ons water weer probeert schoon te maken.

door [Sjerenó Córvers](#)

Wereldwijd neemt het gebruik van medicatie toe. De chemische verbindingen waaruit deze medicijnen bestaan zijn erg hardnekkig gebleken. Bestaande zuiveringstechnieken verbruiken veel energie en tijd om de chemische verbindingen af te breken.

Het was hoog tijd voor een efficiënte techniek om dit te doen. Waarom? Omdat deze verbindingen negatieve effecten hebben op organismen in het water en daardoor permanente schade aanrichten aan onze leefomgeving. Zeker gezien een gedeelte van die farmaceutische chemische verbindingen in ons oppervlaktewater terecht komt. Hoewel dit relatief weinig is, is dit onwenselijk omdat de schade chronisch is.

Farmaceutisch afval kan permanente schade aanrichten aan onze leefomgeving

Xingyue Yu, doctor in de chemische ingenieurswetenschappen, was de perfecte persoon om hiermee aan de slag te gaan. 'Mijn master, waarin ik ook onderzoek deed naar de behandeling van water, sloot naadloos aan bij mijn net afgeronde doctoraatsonderzoek', vertelt Yu. De afstand is wellicht wat ver: Yu komt vanuit het verre China helemaal naar Leuven. Maar dat is tegenwoordig, althans in pre-coronatijden, geen obstakel.

Farmaceutisch afval

Zoals vaak bij academisch onderzoek analyseert Yu een heel specifiek probleem en komt ze tot een oplossing hiervoor. Dat neemt niet weg dat de implicaties groots kunnen zijn. Yu onderzocht een bepaald soort medicatie genaamd Diclofenac. Dat is een van 's werelds meest voorgeschreven pijnstillers, onder andere omdat deze ook ontstekingsremmende kwaliteiten bevat. Vanzelfsprekend verdwijnt hier ook veel van in ons rioolwater.

Heden ten dage gebruiken waterzuiveringsinstallaties vooral een proces dat de naam AOP (*Advanced Oxidation Process, red.*) draagt. Deze techniek heeft het nadeel dat het bepaalde organische verbindingen niet efficiënt afbreekt, namelijk gehalogeneerde organische verbinding.

Dat klinkt werkelijk ingewikkelder dan het is. Gelukkig legt Yu het behapbaar uit: 'Een organische verbinding is er een die bestaat uit koolstof- en waterstofatomen. In een gehalogeneerde organische verbinding, is dit waterstofatoom vervangen door andere gehalogeneerde atomen zoals chloor-, broom-, of jodiumatomen.' Deze vervanging maakt de verbinding giftiger en moeilijker afbreekbaar door AOP. En dus tijdrovender en duurder.

Opruimingsdienst

De methode die Yu toepast bestond al, maar was nog maar weinig onderzocht. Op dit potentieel wilde Yu graag inhaken. De methode heet ARP (*Advanced Redcution Process, red.*) en maakt gebruik van zogenaamde radicalen, geen politieke of religieuze maar chemische. Dat zijn atomen of moleculen die heel reactief zijn, maar een zeer korte levensduur hebben in water. In dit geval reageren deze moleculen met organische verbindingen.

Bestaande zuiveringstechnieken verbruiken veel energie en tijd om de chemische verbindingen af te breken

Yu gebruikt gehydrateerde elektronen (*een bijproduct van water, red.*) en waterstofradicalen, waarvan de gehydrateerde elektronen de meest krachtige zijn om farmaceutische verbindingen mee af te breken. Eens de complexe, giftige verbindingen gereduceerd zijn tot gewone organische verbindingen doet de oude techniek zijn werk. Deze techniek werkt middels oxidatie en werkt prima voor organische verbindingen die niet gehalogeneerd zijn. Dit laatste is dan ook een 'gewoon' biologisch proces.

ARP maakt het oude proces dus niet overbodig, maar is complementair aan AOP. Het proces wordt zo sneller, goedkoper en dusdoende efficiënter voor bepaalde verontreinigende stoffen. Daar kan niemand tegen zijn.[Ⓐ]

Student in beeld

Arenbergpark Leuven,
25 februari 2021

Het laatste wat ik, de maker van dit beeld, wil tonen is een romantisering van illegale lockdownfeestjes. Dat een beeld esthetisch correct is wil namelijk niet zeggen dat de maker akkoord gaat met het tafereel. Toch had ik graag geschreven over hoe het was om hier – per ongeluk, trouwens – aanwezig te zijn. Tientallen studenten samen zien springen, schreeuwen en dansen op ABBA-muziek voelt ronduit bevreedend aan na bijna een jaar van studentikoze radiostilte. Het ontstaan van een ongemakkelijke spanning onder de omstaanders, sommigen al dan niet overwegend om dichterbij te komen. Lockdownfeestjes vallen op geen enkele manier goed te praten. Het gegeven maakt me kwaad en angstig. Het maken van dit beeld, om me daarna zo snel mogelijk uit de voeten te maken, heeft mij aan de andere kant vooral aangezet tot het nadenken over hoe er is omgegaan met studenten in de afgelopen maanden. Om eerlijk te zijn voelde ik me tijdens het afwerken van dit beeld vooral genegeerd en in de steek gelaten. Ik kan niet anders dan mij afvragen of dit gebeurd zou zijn als men sensibeler zou omgegaan zijn met onze situatie, als men meer belang zou gehecht hebben aan onze stem. Maak van dit beeld wat je wil, daar dient ze voor, maar ga op meer af dan de esthetiek alleen. Blijf in ieder geval veilig en in je eigen bubbel, geniet verantwoordelijk van de warmere dagen. Van zodra het van bovenaf wordt toegestaan kan ik niet wachten om jullie tijdens een ABBA-karaoke van dichtbij te fotograferen.

Miette

analyse> De schaduw van de Reuzegomaffaire: heeft de KU Leuven een imago probleem?

Waarom de KU Leuven opeens 'woke' is

'Te politiek correct', 'veel emotioneel gezwets' of bestuur met een 'woke sausje'. In een bevraging bij het personeel is de plotse progressiviteit van onze universiteit niet onopgemerkt gebleven.

door [Daan Delespaul](#), [Elien Stouten](#) en [Lana Van den Heuvel](#)

Het was een vreemd zicht op de opening van het academiejaar, toen de rector met een reeks wollige filmpjes de start van een nieuwe sensibiliseringscampagne rond inclusie en diversiteit aankondigde. Met de Reuzegom-affaire nog vers in het geheugen was de boodschap duidelijk: de KU Leuven heeft iets goed te maken.

Want na een zomer waarin de gerenommeerde universiteit werd beticht van inertie, elitarisme en bij momenten zelfs racisme, bleef bij velen het gevoel hangen dat de KU Leuven te weinig aandacht heeft voor inclusie en de dood van een zwarte student niet serieus nam. Men zou zich voor minder zorgen maken om de goede naam van de universiteit.

Hoewel het professorenkorps verdeeld is op vlak van de aanpak van de zaak Reuzegom, vreest de overgrote meerderheid (74%) dat het imago van de KU Leuven hierdoor geschaad is. Een professor geeft in de enquête mee: 'De inertie in de Reuzegom-zaak heeft zwak leiderschap getoond. Waar zijn de (vice)rectoren die zich willen exposeren om de waarden van onze universiteit te leven?'

Tempus fugit

Het is vooral met het doel om die waarden te verduidelijken dat de universiteit met het 'Pact voor meer Respect' lanceerde. De bijbehorende campagne behelst een sensibiliseringscampagne gericht op de interne studentenpopulatie. 'Omdat we merken dat er werk aan de winkel is', aldus Isabelle Van Geet, directeur marketing en communicatie van de KU Leuven.

'In hoeverre komt de campagne overeen met het imago van de KU Leuven?'

[Patrizia Zanoni](#), *professor sociologie UHasselt*

En zo benadrukte de KU Leuven voor het eerst actief een inclusieve universiteit te zijn. 'Ik hoopte dat het niet overkwam als een soort review van wat er de afgelopen maanden gebeurd is', duidde Luc Sels, rector van de KU Leuven, de campagne destijds. 'Het probleem is dat die communicatie vroeger altijd via eigen kanalen was.' Dat maakt dat de KU Leuven haar open karakter nu ook naar de buitenwereld wil tonen.

Naast de timing – gelijktijdig met de juridische behandeling van de Reuzegom-zaak – springt de campagne in het oog omwille van het nieuw aangesneden onderwerp en de stijlbreuk. Baldwin Van Gorp, professor journalistiek en communicatiemanagement aan de KU Leuven: 'Het is een recent gegeven dat de universiteit meer aandacht heeft voor diversiteit. De diversiteitscampagne is daar een teken van.'

"Te woke"

Het filmpje oogt generiek, er wordt gebruik gemaakt van stockfoto's en pas op het einde verschijnt de naam KU Leuven. Dat is een opmerkelijk verschil met de KU Leuven-huisstijl: 'Kijk bijvoorbeeld naar het logo van de universiteit', stelt Van Gorp. 'Het blauwe logo oogt mogelijk wat stoffig en saai in vergelijking met het meer dynamische logo van de UAntwerpen. Het logo van de KU Leuven in flashy tinten veranderen, dat zijn wij niet. Juist daarom is de stijlbreuk in deze campagne zo opmerkelijk.'

'Als wij staan voor diversiteit vanuit ons binnenste, dan moeten wij dat ook tonen'

[Baldwin Van Gorp](#), *professor communicatiemanagement KU Leuven*

Professor Patrizia Zanoni, onderzoeker naar identiteit-, diversiteits- en ongelijkheid, verbonden aan de UHasselt en aan Universiteit Utrecht, is kritisch: 'In hoeverre komt de campagne overeen met het imago van de KU Leuven? De breuk in taal en stijl met het bestaande imago lijkt me groot: komt het dan niet te weinig authentiek over? Te "woke" of te "Black Lives Matter"?'

Er is op dit moment een duidelijke druk naar sociale verandering, tegen blijvende ongelijkheid, vanuit verschillende hoeken. Maar instituties zoals de universiteit veranderen is geen evidente zaak en in het proces kom je snel in contradictie, stelt Zanoni.

Sofie Van Bauwel, professor in de communicatiewetenschappen aan de UGent, is positiever over de campagne: de KU Leuven neemt op deze

manier immers een standpunt in over inclusie. De grootste universiteit kan daarin een voortrekkersrol spelen. Een belangrijk instituut zoals de KU Leuven, heeft tenslotte ook een maatschappelijk functie te vervullen.

Volgens Van Geet zocht de KU Leuven ook bewust een nieuwe toon voor de campagne. 'Omdat de campagne mocht opvallen en uitsluitend bedoeld was voor intern gebruik mocht het er wel uit springen. We wilden vooral kijken naar een creatieve vorm om zoiets te brengen.' Omdat de campagne uitsluitend bedoeld was voor intern gebruik, werd afgeweken van de conventionele huisstijl. 'We moesten relatief veel tekst brengen. En om dat snel te brengen op een manier die blijft hangen past die *slam poetry* wel.'

Imagoprobleem

Hoewel de campagne bedoeld was voor intern gebruik, is het doel volgens Van Gorp om het imago van de KU Leuven op te krikken, wat een deuk heeft geleden door de Reuzegom-zaak. 'Maar het mag niet louter een façade zijn. Als wij staan voor diversiteit vanuit ons binnenste, dan moeten wij dat ook tonen', aldus Van Gorp.

Van een imagoprobleem wil hij echter niet spreken: 'Sommigen operen mogelijk juist wél voor het doelbewust benadrukken van het imago van "de beste universiteit".' Zanoni vult aan dat de hoge status van de universiteit – álle universiteiten – traditioneel op hun selectiviteit steunt. Dit bemoeilijkt het voeren van een sterk inclusiebeleid, omdat inclusie in de perceptie van velen toch nog steeds haaks staat op kwaliteit. Zolang deze associatie niet doorbroken wordt blijft het een fragiele balans.

Hoewel professoren nog vertrouwen hebben in de status van de KU Leuven, lijken studenten kritischer. Studente Nozizwe Dube is coördinator bij UNDIVIDED, een onafhankelijk diversiteitsplatform van en voor studenten en personeelsleden verbonden aan KU Leuven. Of zij vindt dat de KU Leuven een imagoprobleem heeft? 'Dat hadden ze al voor de Reuzegomcrisis. Dat imagoprobleem werd al ervaren door studenten uit minderheidsgroepen, maar misschien niet voor de buitenwereld.'

'Niet wie we zijn'

De campagne maakt wel duidelijk dat KU Leuven niet langer wil zwijgen over diversiteit; de

Ontwik. Jozef. Begin bij de wereld. KU LEUVEN

Ontwik. Jozef. Begin bij de wereld. KU LEUVEN

Ontwik. Jozef. Begin bij de wereld. KU LEUVEN

Ontwik. Jozef. Begin bij de wereld. KU LEUVEN

Beelden uit de sensibiliseringscampagne van de KU Leuven (© KU Leuven)

Zeven op tien vreest imagoschade < artikel

Bijna helft van proffen vond dat KU Leuven zaak-Reuzegom fout aanpakte

Net niet de helft van de Leuvense professoren vond dat de KU Leuven de Reuzegomcrisis correct heeft aangepakt. De groep die dat niet vond is nagenoeg even groot.

door [Daan Delespaul](#) en [Lana Van den Heuvel](#)

45% de van professoren stelt dat de universiteit niet correct gehandeld heeft in de zaak, terwijl 46% oppert van wel. De resterende 9% verkoos om 'neutraal' te antwoorden op de stelling. 'Wel juridisch correct maar moreel echt niet. Ik schaam me hiervoor', verklaart een van de 206 respondenten. De cijfers zijn afkomstig van een bevraging die *Veto* begin februari uitstuurde in het kader van de evaluatiereeks.

'De communicatie was rampzalig, waardoor ondertussen bijna niet Reuzegom maar de KU Leuven de boeman werd'

[Anonieme respondent](#)

Na de fatale doop van de voormalige studentenvereniging Reuzegom, vaardigde de universiteit aanvankelijk slechts lichte tuchtsancties uit ten aanzien van de betrokkenen. In september werd een tweede onderzoek geopend, dat vorige maand werd afgesloten en leidde tot de definitieve schorsing van de zeven nog actieve studenten.

Hoewel het professorenkorps verdeeld is op vlak van aanpak van de zaak Reuzegom, stelt de overgrote meerderheid (74%) dat het imago van de KU Leuven geschaad is. De reactie van de universiteit zorgde voor een grote media-aandacht in binnen- en buitenland. 'De communicatie was rampzalig, waardoor ondertussen bijna niet Reu-

NAVRAAG

© Miette

'Het zijn de kleine dingen die een grote impact kunnen hebben'

Wel Jong, maar Niet Hetero; als woordvoerder van een van Vlaanderens grootste LGBTQ-verenigingen wil Senne Misplon de maatschappij informeren. 'Eigenlijk willen we maar één ding en dat is respect.'

door [Manon Cools](#)

We leerden Senne Misplon voor het eerst kennen in de documentairereeks *M/V/X*, waarin vijf trans personen hun verhaal deelden. Drie jaar later probeert Senne als woordvoerder bij Wel Jong Niet Hetero en eigen ondernemer Vlaanderen te *educaten*, zodat elke jongere zich goed kan voelen in zijn of haar eigen lichaam.

Jij bent zelf een trans man, maar het valt op de je jezelf voorstelt als 'trans persoon'. Vind je het beledigend als iemand je aanspreekt met transgender of trans?

Senne Misplon: 'Ik denk dat het belangrijk is om het woord trans of transgender te gebruiken als een bijvoeglijk naamwoord en niet als een zelfstandig naamwoord. Transgender zijn is een stukje van je identiteit, maar definieert je niet helemaal.'

'Wanneer mensen spreken over 'een transgender' reduceren ze personen tot één kenmerk en dat vind ik niet oké. Daarom geef ik de mensen vaak mee dat ik niet graag wordt aangesproken op die manier, omdat 'een transgender' eigenlijk niet bestaat. Ik hoop ook dat er in de media niet zo verwezen wordt naar andere trans personen. Taal evolueert voortdurend en het is dan ook belangrijk dat mediamakers de meest correcte taal hanteren.'

Je bent even geleden te gast geweest bij De Slimste Mens. Was dit voor jou een teken dat het grote publiek klaar was om tolerant te zijn tegenover de LGBTQ-community?

'We kunnen zeker stellen dat er onder de mediamakers reeds een groter bewustzijn is om diversiteit in beeld te brengen. Toch denk ik dat niet iedereen daar al van overtuigd is en dat het vaak nog gezien wordt als een opgave, meer dan een noodzaak. Ze zien het belang er nog niet echt van in.'

'Er zijn vaste rolmodellen die je vaak ziet terugkomen, zoals Karolien Debecker die altijd werd uitgenodigd als het ging over holebi-onderwerpen, maar even goed James Cooke, Jani Kazaltzis

en heel wat andere radio dj's. Maar je ziet niet veel diversiteit en de terugkomende gasten zorgen opnieuw voor een bepaalde norm.'

'Eigenlijk willen we maar een ding en dat is respect'

'Hetzelfde geldt voor transgender onderwerpen, waarvoor ze mij uitnodigen. De diversiteit die vandaag wordt voorgesteld, is nog niet voldoende. Ook bij fictie is er nog veel werk, aangezien het hier altijd gaat over een *struggle*.'

Was er voor jou iemand in de media waar je naar opkeek?

'Er was niet echt iemand naar wie ik opkeek, omdat ik, zeker op de Vlaamse televisie, niet veel herkenning in de media vond. Dat is voor een groot deel de reden waarom ik heb meegedaan aan het programma *M/V/X*. Ik realiseerde me dat er nood was aan jonge trans rolmodellen, die voor positiviteit konden zorgen door het stereotype van ongelukkige trans persoon te breken.'

Tijdens een van de afleveringen van De Slimste Mens was het antwoord op een vraag de deadname van Sam Bettens, waar achteraf heftig op gereageerd werd. Wat is een deadname nu precies en waarom is het zo fout om die te noemen?

'Een deadname is de voormalige naam van een transpersoon, die niet meer wordt gebruikt. Als het zonder toestemming toch ergens wordt vermeld, is dat respectloos, omdat het iets is van het verleden. Daar worden sommigen niet graag aan herinnerd. Dus is het belangrijk dat de persoon in kwestie de kans krijgt om aan te geven dat de naam gebruikt mag worden en als dat niet zo is, moet je dat respecteren.'

Hoe zou jij gereageerd hebben moest jouw deadname het antwoord zijn geweest op de vraag?

'Op het moment dat ik de aflevering live zag, had ik gevoel dat er een mes in mijn rug werd gestoken. Ik heb namelijk voor mijn eigen deelname aan *De Slimste Mens* uren geïnvesteerd aan het informeren en *educaten* van de redactie; wat ze mogen zeggen, wat liever niet. Je doet dan zo hard je best om een fijne ervaring te hebben, maar als ze achteraf dan niets hebben bijgeleerd, is dat teleurstellend.'

'Ik heb erop gereageerd en uitgelegd waarom het niet oké is. Doordat er echter op dat moment niets op gezegd werd, was er op een of andere manier al schade aangericht. Het toonde immers aan de Vlaamse bevolking dat het oké is om iemand te misgenderen en dat je die persoon daar niet voor moet aanspreken. Sommige trans personen kunnen daar beter mee omgaan, zoals ikzelf, maar andere hebben zo'n afkeer van hun verleden dat ze hun deadname niet eens kunnen uitspreken.'

'Ik denk dat leerkrachten niet zo goed beseffen wat de impact kan zijn van genderstereotypes en -normen'

'Het is jammer dat Sam het incident zo snel heeft laten rusten. Voor hem is het oké, maar zij die reageren worden beschouwd als intolerant en extreem. Eigenlijk willen we maar één ding en dat is respect. Natuurlijk is het Sam zijn goed recht om te spreken uit zijn eigen ervaring, maar het is belangrijk om te nuanceren dat het slechts de ervaring van één trans persoon is.'

Je hebt zelf gestudeerd voor leerkracht. Vind je het noodzakelijk dat er meer wordt gefocust op genderdiversiteit in het secundair onderwijs?

'Absoluut. Ik denk dat leerkrachten niet zo goed beseffen wat de impact kan zijn van genderstereotypes en -normen. Zo bestaat er in het middelbaar nog steeds een genderkloof. Veel meer jongens verlaten school zonder diploma, er bestaat een gendersegregatie in de verschillende richtingen, noem maar op.'

'Het is dus allemaal niet zo onschuldig. Als je pas in het middelbaar die normen wil aanpakken, is het al om zeep. In het lager onderwijs zijn de kinderen toegankelijk om die te internaliseren. Het is dus op dat moment dat ze onderwezen moeten worden.'

Van welk genderstereotype zouden we zo snel mogelijk af moeten zien te geraken?

'Iets wat je vanaf de kleuterschool hoort, is dat wanneer jongens huilen, nadat ze zich pijn doen bij een wilde speelpartij bijvoorbeeld, ze "flinke jongens" moeten zijn en die huilen niet. Meisjes mogen dan weer niet te wild zijn, moeten zich netjes gedragen, altijd flink zijn... Zulke absurde ideeën worden verstrekt in het onderwijs. Dat kan al gebeuren door een compliment of opmerking van de leerkracht. Die lijken op het eerste zicht misschien onschuldig, maar kunnen bepaalde ideeën versterken als ze systematisch worden gegeven.'

Op jouw website staat dat een film volgens jou het perfecte medium is om een LGBTQ-thema te introduceren. Welke films zou je nog aanraden naast *Girl* en *Just Charlie*?

'Ik heb een vriend, Charlie, die regisseur is en bezig is aan een animatiefilm. Jammer genoeg is hij er nog mee bezig en kun je hem dus nog niet zien. Er bestaat ook een Nederlandse televisieserie, genaamd *Dropje*. In het introliedje zingen ze dan: "Het is geen jongen, het is geen meisje, het is gewoon Dropje". Echt heel schattig.'

Met mijn deelname aan *De Slimste Mens* heb ik het grote publiek kunnen uitleggen wat een trans persoon nu precies is'

'Een hele goeie serie, die volgens mij wel geschikt is voor kinderen, is *Sense8*. De serie staat op Netflix en is geproduceerd door de makers van *The Matrix*. Een van de regisseurs is zelf een trans persoon, wat er volgens mij voor heeft gezorgd dat de representatie van LGBTQ-personages gewoon perfect is. Op andere vlakken is de serie ook geniaal, maar dat aspect steekt er voor mij bovenuit.'

Heb je *The Danish Girl* al gezien? Zowel bij *Girl* als bij *The Danish Girl* speelt een cisgender man de hoofdrol en hier komt heel wat kritiek op in de LGBTQ community. Wat vind jij ervan?

'Dit is dus een heel groot contrast met *Sense8*, waarbij elk trans personage wordt gespeeld door een trans persoon. Ik heb het er moeilijk mee dat de acteur van *The Danish Girl*, Eddie Redmayne, een Oscar heeft gewonnen voor zijn *performance*. Aangezien hij een cis man is, versterkt dit het idee dat trans vrouwen mannen zijn die goed vrouwen kunnen spelen en zich als vrouwen kunnen kleden.'

'Het is een flauw excuus van regisseurs om te zeggen dat ze geen trans acteurs hebben kunnen vinden, hoewel ik dat bij *Girl* toch ergens wel snap. De hoofdrol moest namelijk ook de dansskills hebben, maar dat was bij *The Danish Girl* niet zo. Het is toch maar *the bare minimum* om naar een trans persoon te zoeken en ook hen eens een kans te geven.'

'*Disclosure* is een documentairereeks op Netflix, gemaakt voor en door trans Hollywood sterren, die aantonen hoe de transrepresentatie er in de afgelopen decennia uit zag in Hollywood. Dan zie je dat er heel wat verkeerd was en nog steeds is. Als je meer wil weten over welke representatie je zou moeten weergeven, is deze documentaire een aanrader.'

Bedankt voor die aanrader! Aangezien er op school meer over het onderwerp zou moeten gesproken worden, lijkt het je dan een goed idee om meer boeken over het LGBTQ-thema op de boekenlijst te zetten?

'Dat zou geweldig zijn! Je kan een grote lijst vinden op transgenderinfo.be, waarin de boeken met trans personen in het verhaal verdeeld zijn onder verschillende genres.'

'Als je dan graag eens naar een boekenwinkel gaat, bestaat er Kartonnen Dozen in Antwerpen. Dat is de enige LGBTQ boekenhandel in Vlaanderen, die op hun site nog veel meer boeken aanbieden. Dan vraag je je wel eens af waarom er niet meer titels in de boekenlijst staan voor schoolopdrachten.'

Welke aanpassingen in de maatschappij zouden voor jou het grote verschil maken?

'Het zijn de kleine dingen die een grote impact kunnen hebben. Met mijn deelname aan *De Slimste Mens* heb ik het grote publiek kunnen uitleggen wat een trans persoon nu precies is en ze bewust kunnen maken van de verschillende voornaamwoorden. Hopelijk gaan de kijkers er dan meer over nadenken of meer informatie over opzoeken.'

'Het zou een automatisme moeten worden om naar de voornaamwoorden te vragen wanneer je mensen niet kent'

'Verder kan je als openbare instantie ervoor zorgen dat er gender-exclusieve toiletten beschikbaar zijn op evenementen en dat het taalgebruik wordt aangepast. Zo kan je treinreizigers aanspreken met "goeiemorgen iedereen" in plaats van "dames en heren".'

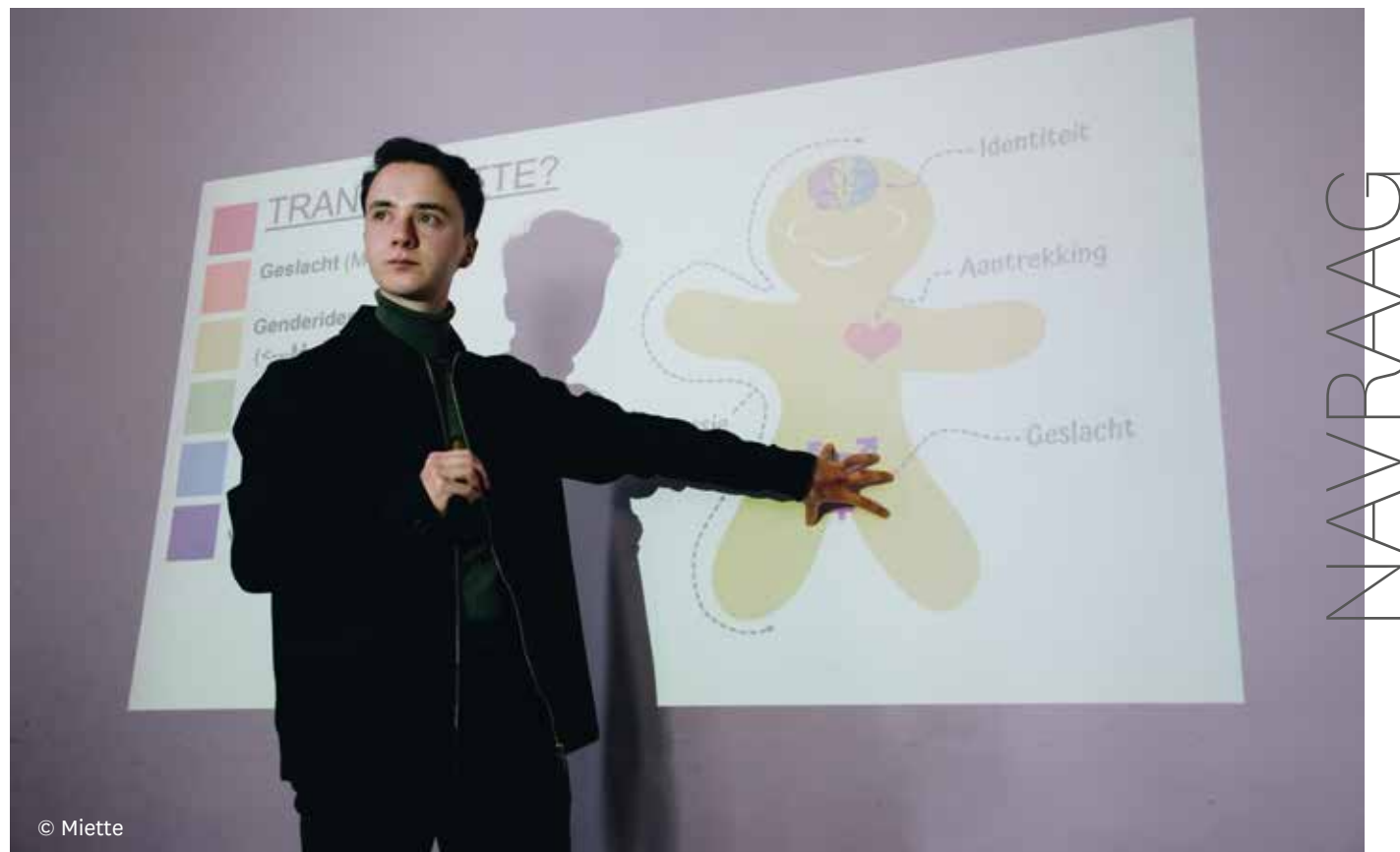
'Taal is zo cruciaal in de erkenning van mensen. Als je blijft spreken over een man-vrouwopdeling, dan blijf je het bestaan van personen naast man of vrouw ontkennen. Opnieuw is hier het onderwijs super belangrijk en is het essentieel om het thema rond genderdiversiteit niet alleen te implementeren in het secundair onderwijs, maar ook op de lagere school.'

'Ons richten op de kleuterschool is momenteel een utopisch idee, maar we mogen dromen. Ook in het hoger onderwijs blijft het van belang, zoals bij een lerarenopleiding, artsenopleiding, sociaal werk... Dat zijn beroepen die met mensen werken en naar mijn mening bekend moeten zijn met de basis van gender- en seksuele diversiteit.'

Er zijn ook heel wat mensen die hun voornaamwoorden in hun Instagram- en Twitter-biografie vermelden. Zou ook dit een impact hebben?

'Ja, absoluut! Er zijn nog veel mensen die mij zeggen dat ze niet zien of iemand een persoon trans is en daaruit niet kunnen afleiden wat hun voornaamwoorden zijn. Maar daar draait het niet om. Het gaat om het idee dat iedereen, ook cis personen, hun voornaamwoorden in hun bio zetten, zodat er een veilige omgeving wordt gecreëerd en we kunnen afstappen van die vanzelfsprekendheid.'

'Het zou een automatisme moeten worden om naar de voornaamwoorden te vragen wanneer je mensen niet kent. De beste manier om dat te doen is door ze eerst zelf te geven en dan pas aan de ander te vragen. "Ik ben Senne en mijn voornaamwoorden zijn hij/hem. Hoe word jij graag aangesproken?" Bij zo'n vraag voelt het veiliger als je je eerst zelf voorstelt.'

© Miette

© Miette

Smoesjes voor het missen van deadlines

voor **dummies**
Editie 2020

Saturdays are for the boys

Ik ben gehackt door mensen die zeiden dat ze van Microsoft waren

Ik was mijn Veto aan het lezen

Mijn huiswerk at mijn hond op

Ik zat in de cel na mijn lockdownparty

Mijn papa is Jezus

Een vriend heeft een jeukje daar benee.
Zijn tinderdate viel niet goed mee.
Hij zit op de blaren, met zijn rood gat.
Weet iemand een zalfje, eender wat?
En voor ge met uw preek begint,
't is enkel voor een goede vrind.

Cultuursector zoekt nieuwe inkomsten

HdR blijkt oudste fakbar van Leuven

Traditionele geur wordt al generaties lang doorgegeven

Nog niet genoeg gelachen?
Bezoek KU Leugen!

Bellenblaasfederatie Parkbubbels niet te spreken over versoepelingen: 'Onschatbare reclame gemist'

Enkele jongerenpartijen hadden eerder deze week al voorgesteld om zogenaamde 'parkbubbels' met krijtspray te maken om de drukte in het stadspark te voorkomen. Nu komen er versoepelingen, die deze parkbubbels overbodig maken. De Leuvense bellenblaasfederatie Parkbubbels, die wekelijks in het stadspark samenkomt, is niet te spreken over de versoepelingen van het samenscholingsverbod. 'We hebben op deze manier onschatbare naambekendheid gemist.'

Parkbubbels komt elke week samen om bubbels te blazen in het stadspark en zo een beetje te ontsnappen aan de druiligerige realiteit. Op die manier kunnen ze hun geluk in de vorm van belletjes de wereld in blazen. De organisatie is nog jong en heel klein, zegt woordvoerder Wannes Blaas: 'Voor ons hoeft het samenscholingsverbod helemaal niet versoepeld te worden, wij zijn slechts met vier.'

Parkbubbels merkte eerder deze week wel een groei in de bezoekcijfers van hun website. Vandaar nu hun frustratie dat de parkbubbels geen officieel ding worden. Een gemiste kans, noemen ze het, maar ze hopen wel een toename in hun ledenaantal te zien door de commotie.

Verder studeren?

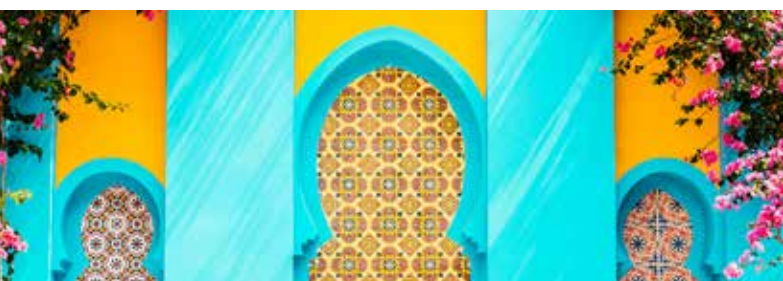
DE LETTERENACADEMIE

Scherp je kennis aan of proef van de Letteren via **acht lespakketten:**

- Wereldspelers van de 21ste eeuw: een historisch perspectief
- Kunstgeschiedenis en beeldanalyse
- Historisch overzicht
- De Arabische wereld
- Oost-Aziëstudies
- Kennismaking met de Vlaamse Gebarentaal
- Talen van de mediterrane oudheid
- Culturen van de mediterrane oudheid

ARABISTIEK EN ISLAMKUNDE

- Tweejarige masteropleiding toegespitst op de **historische, politieke en culturele ontwikkeling van het Midden-Oosten en Noord-Afrika**, inclusief actuele tendensen
- Rechtstreeks toegankelijk via je **bachelordiploma humane wetenschappen** (traject Midden-Oosten)
- Brede waaier aan **keuzevakken**

KOREAN STUDIES

- **Get ready for Korea in one year** with this postgraduate programme
- The most complete range of **Korean language and Korea-related courses** in Belgium
- **No prior knowledge** of the Korean language required
- Enrich your academic training by attending **guest lectures, conferences and events**

BEZOEK ONS OP DE VERDERSTUDEERBEURS | 13 MAART 2021

www.verderstudeerbeurs.be

ONTDEK AL ONZE OPLEIDINGEN

www.arts.kuleuven.be/studeren